

Polo Rom Firampor Kumwimp Pas

Mekia Akwapnámp Kar

Polo taun Korin mek yakria, mámá pas apár Itali mekamp taun tokwae Rom mekamp Kwarén mérap Kristen koumteouráp arop fárákapampor kumwia, yupu Fibimp yaekamp sámp-kérépámp. Am Kristen fákáre te ankwapmwaek Juda fi, tá ankwapmwaek ankwap-ankwap fi mekampono.

King Sisar te am taun tokwae mek yakria, kápae kare arop fi taokeyak námpon.

Am pas fek te Polo makrá sér: Juda mekamp arop fi, tá ankwap fi mekamp aropao kor, ponankor te kwatae ninikráp arop fárákapono. Aenapao maok, kápae kare koumteouráp arop Jisasén méria mao sénámpaok paokop napo maok, Kwaro am fákáreran ‘Yae-párak kare koumteouráp arop’rá sénámpon.

1 ¹ Ono Pol, ono Krai Jisasomp tére konamp aropono. Kwaro onan, aposel yakaeria maok, onan sérrá, ‘Amo onomp Kwapwe Kare Kar farákáp nanap’ rimpon. Ono má pas kumwi namp máte taun tokwae Rom mek yakápnap Kristen fákáre yiráp por saráp nampono.^a

² Wokwaek kar Kwaro námokuráp profet fákáreran ‘Onomp Kwapwe Kare Kar wakmwaek kare kar korop naenámpon’rá séránko, profet fákárerao Kwaromp buk fek kumwiapono. ³ Aeap am te mao náráp Tárápan sénámp Kwapwe Kare Karono. Arop nomo mwaek te, mao King Devit yakámp fi mek arop kare yakámp. ⁴ Kwar námokunámp mwaek te spiritara, aropao man faropea sumpwi pap napo, Kwaro man apár me mekamp fárámpea papria maok, nomwan náráp kárákáre tokwae yénképrá, “Mao te onomp tárápono’ rimpon. Mao te nomp Tokwae kar Jisas Kraisono.^b ⁵ Kwar námoku onan ninikia Jisasén sénánko, onan, aposel téreaeriaka, tére tokwae kwapwe sápnámp te, Kraiomp eran sakap mwanapria nimpon. Am takimp te, arop fi ponankor méria mao káraok paokop mwanapria nimpon.^c ⁶ Yumo Rom mek tankápnap arop fákáre, yumwan kor Jisas Kraiso wumwianánko, wawia méntér maomp firáp yakáp napono.

---

a 1:1 Ga 1:15   b 1:3-4 2 Ti 2:8   c 1:5 Ga 2:7

⁷Rom mekamp arop yumwan te Kwaro warákárriaka wumwi námpono. Yumo te maomp arop fákáre yakáp napara, ono yiráp por mámá kar kumwi nampono. Ono ninik namp te, nomp Naropwar Kwar ntiaka Jisas Krai Tokwaerao yumwan námoku ninikiaka yaewourria yonkwae porokwe sánk nepo, yumo yonkwae porokwe fek yakápenkria nae.

Polo Rom mekamp aropan nke nae rimp kar

⁸Ono manénkir sénae namp te, arop némp-némp ponankor yiráp mér kárákáreran sérar naponno. Aenapantá maok, Jisas nomp ninik mek tére námp fek, ono yumwan ponankor ninikria yumwan onomp Kwarén ‘Aesio’rá sénampon.^d ⁹Ono te Kwaromp térean saráp tére kárákárerá maomp Tárápamp Kwapwe Kare Kar farákáp konampono. Aeria kápae kare por yumwan ninikria kar toropwap i konamp te, Kwaro wae mér námpon.^e ¹⁰Ono yumwan nke mo, yak namp kwamp te, ono Kwarén turunk nanko, mao onan takaeria námp kwamp te, mao onompor mwae kup yoro nánko, yumwan koropá nke nanampon.^f ¹¹Ono yumwan nke nae kar namp te, yumwan kárákáre sánk nanamp Yiki Kor Spiritamp ourour wor-pwar naeria nampon. ¹²Ae naenámpara, onomp ninik te yiráp Kwarén mér nap onan yaewour, tá onomp Kwarén mér nampao kor yumwan yaewour, arak nánko maok, am támao nomwan énéni nomp ninik mek kárákáre sáp nánko yakáp mwar kar nampono.

¹³Kémpiyae tárápu, onomp ninik te yumo fwapia mér mwanapria nampon: Ono waeman kápae kare por yumonapok korop naeria ninik nampon. Onomp tére te arop ankwap firan yaewour nanko Kristeni napara, yumwan kor taknámpará, yaewour naeria nampan maok, kápae kare por ankwap téreao onan taokor fákeyak námpon. ¹⁴Kwaro onan yaewourianánko, ono maompara, nopok ono ami námp fek taun mek yakápnap aropan yaewour, tá némpouk mwae k yakápnap aropan yaewour, tá mér tokwaeráp aropan yaewour, tá mér mo kare nap aropan kor yaewour nanampani námpon. ¹⁵Aeria maok, onomp ninik te Rom mek tankápnap arop fárakap yumwan kor Kwapwe Kare Kar farákáp naenampon.

‘Kwapwe Kare Kar te Kwaromp kárákáreno’rá sénámp kar

¹⁶Ono te Kwaromp Kwapwe Kare Kar máte pwarápae mo i konampon. Am te apae riteanápe, Jisas nomwan warko éréképnámp kar te Kwaromp kárákáre am fek yak námpara, arop ponankor Kwarén mér napo te, warko éréképria maok, yino Juda firanmékir éréképea sámpá yakrá, arop ankwap firan kor mént érékép nánko, korop napon.^g ¹⁷Am Kwapwe Kare Karao nomwan Kwaro fwapokwapia ‘Yae-párak kare arop’rá sénámpan

^d 1:8 1 Te 1:8   ^e 1:9 Ef 1:16   ^f 1:10 Ro 15:23-24   ^g 1:16 1 Ko 1:18,24

yénkép námpon. Am te nomo Kwarén mérrá tukup námp fek saráp yak nánko, Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop yakáp námpon. Am te Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sénámp niamp námpon: “Arop fárákap Kwarén mér napo maok, mao man ‘Yae-párák kare arop’rá sénánko, mao te fwap yiki yakáp mwanapon.”^h

Arop ponankor Kwarén pwatea kwatae ninikaok paokop i konap kar

¹⁸ Nomo te wae mér námpon, arop ponankor Kwaromp ninik pwarará, námokuráp nkwakwe make ninik kwataeaok paokopria, am kwatae ninik támao kar kare sámp-anámpea pap nap fek te, yámar mek yaknámp Kwaro am fek táman náráp yopor yonkwae yénkép námp te, taknap arop fárákapan nopok touwe kwatae sánk konámpon.ⁱ ¹⁹ Am te apae riteanápe, am fárákap Kwaromp ninik kápae kare ankwapmwaek waeman érik nkea mér napao napantá námpon. Kwar námoku am ninik wae yénkép námpon. ²⁰ Kwaro kápae kare ankank wokwaek kar yoroiakámp te, yakrá oukoumwan kor yakánko, arop ponankor wae nke napara, Kwaromp ankank arop nke mo nap, ankwapmwaek érik yak mo námp, Kwaro ninik námp fi kor ntiaka kárákáre tokwae yaká yak naenámpan kor wae fwap mér napon. Aenapara, arop ankwap te ‘Ono Kwaronámp ninik mér moria nampara, ono Kwatae niniki namp yak mono’rá sénaenámp pourou mono.^j

²¹ Kwarén te wae mér napao maok, mao te ‘Kwar kareno’rá ninik mo, tá Kwaromp e sakah mo, tá Kwarén ‘Aesio’rá sér mo napon. Am fárákapamp ninik te épépérépi akwapria, ninik ntiá mér te kirikip yak námp niamp námpon.^k ²² Am fárákap támao kwekápria sérrá, ‘Yino te mér tokwaeráp’rá sénapao maok, épérép kari tukup napon. ²³ Aeria maok, sumpwi mo, yiki yak konámp Kwarén younkwe sirarea, warko lotu mo, námokuráp ninik fek sumpwi konámp ankankamp wunéri táman, arop niamp yoro, ant niamp yoro, yao pwae mekamp fir niamp yoro, tákam niamp, tá sipar niamp yororoia, am ankank táman lotu i konapon.^l

Nkwakwe make ninik kwatae

²⁴ Aeapantá maok, Kwaro wampwe kwaeria pwate nánko, námokuráp kikiank ninikao éréképeanánko, oumnámp ninikaok paokopria maok, popwarápaé sámp konap ankank táman nonopok pourou kwataerá kák konapon. ²⁵ Am taknap arop fárákap te Kwaromp kar kare te pwateaka, nopok kwekár karwaok paokop napon. Aeria maok, ankank ponankor yoroimp Kwarén younkwe sirarea, Kwaro wokwaek kar yoroimp ankank táman loturá, am ankankamp yae ankore mek paokop napon. Kwaro

^h 1:17 Ro 3:23; Hab 2:4   ⁱ 1:18 Kl 3:5-6   ^j 1:19-20 Sng 19:1   ^k 1:21 Ef 4:17-18

^l 1:23 Sng 106:20

námoku ponankor ankank fi korara, nomo maomp eran sakap saráp yakáp mwaro. Kare tak mwaro.

²⁶ Am fárákap Kwarén younkwe sánk napantá, Kwar te am fárákapan kwaporok pwate nánko, am fárákap námokuráp pwarápaé konap kikiank ninik mek yakáp naponó. Tá am fárákapamp kounteourao kor poumou nap mek tankáp konap yae-párák kare ninik pwarará, kwatae pwi yak monámp ankank táman kounteou námoku kok pourou mwaek térerá paokop napon. ²⁷ Aenapo maok, poumou-tárápuaó kor náráp kounteourént yakáp konap ninik kwapwe te pwatea maok, arop ankwapan yupunámp taknámp kikianka waeria maok, arop ankwapan nkeaka pwarápaé mono, yupunámp kokopor napo, am námoku taknap ninik kwatae támao nopok námokuráp pourouk touwe kwatae sámp konaponó.^m

²⁸ Am taknap fárákap te Kwaromp yae ankore mek yakáp mwanap ninik sámp mo napantá maok, Kwaro wampwe kwaeria pwate nánko maok, námokuráp ninik kwataeak paokopria nkwaekwe make ninik kwatae aropao tak mo i konapan mao tak naponó. ²⁹ Nkwakwe make ninik kwatae te ninik mek top koupouri yak nánko maok, arak i konapon: Pwi yak monámp ninik, tá kikiank ninik kwatae, tá arop ampwae sámp konap ninik, tá ankank tokwaeráp aropan kokwarokrá paokopria, tirá wourrá yoporrá paokop i konapon. Poupwekáprá, arop ankwapan mao saráp kwatae ninik námpan mpwe ninik i konaponó. Tá ankwap fárákapan kánánkámp sérarrá paokoprá, ³⁰ tá ankwapamp e kwatae pap mwanap kwekár kar sérarrá paokoprá maok, Kwarén kor yoporrá kara waerá paokopria maok, arop ankwapan pourou wouroumprá paokopria, námo te wae mér nampria maok, námokuráp e sakap konaponó. Apae mokop mwaria ankwap wourékam ninik kwatae mént térerá paokopria, éntupwar naropwaromp karan kor ták-sir konapon. ³¹ Kwapwe kare ninik yak mo. Tá mao námoku sénap karan kor mériaka mántwaok mo i konaponó. Námoku mwearoao kor nouroup mo, tá arop ankwapan kor aropomp mo i konapon. ³² Kwaromp yae-párák kare karao sérrá, “Taknap arop fárákap te faokor mwanaponó.” Am arop fárákap te am kar te wae mér napao maok, am táman te apáp moria maok, ankár am kwatae ninik táman sámpea paokopria, arop ankwapao napan kor, fwaprá kar naponoria warákárrá maomp e sakap konaponó.

Kwar kotnámp te ‘Yae-párák kareno’rá sénámp kar

2 ¹ Aeria maok, yumo ponankor arop yae kurépi fokoprá ankwapan sérar i konap te, ono yumwan ankákárankrá sér rae: Amoku te ‘Ono kwatae ninik moi namp’rá sénanap pourou mono. Wawae! Amo

^m 1:27 Wkp 18:22

ankwapan yae kurépi fokoprá sénapan maok, amo kuri tak i konapara, am sénap kar te amokuráp pourouk kuri akwap námpon. ²Nomo te wae mér námpon: Kwaromp kot te yae-párák kare ara, am taknap aropan te touwe tokwae kwatae sánk nae-námpono. ³Amo arop ankwapao nánko, wawiaka man yae kurépi fokoprá kar sénap te, amoku kor tak i konap te Kwar te amwan pwar nánko, fwap yak nanampan mpwe ninik rape? ⁴Kwar te amwan touwe koupour sánk mo, yae-párák kare ninikria yépékrá yak námp te, ‘Am te kánanke kwatae’ ritea nape? Kwaromp ninik kwapwe amwan, am kwatae ninik te pwaraeriaka amwan yépékrá yak námp te, amo wae mérapono. ⁵Amo kwatae ninik pwar mo, sampá yak napo akwapea tokwae yak námp te, amoku, am fek touwe tokwae sámp nanampria napon. Nánkár wakmwaek Kwaro arop ponankor kotnámp yae fek te youpoukwapria amwan am fek touwe tokwae kwatae sánk naenámpon. ⁶Kwar te am yae fek arop ponankor youroukoupria te, maoinap ninikan puri fek youroukoup naenámpon.ⁿ ⁷Arop ankwap fárákap kárákárerá kwapwe kare ninikaok tukupria, Kwarént yámar mek kwapwe kare yakápria te, e tokwae sámpria pwar mo i konámp yiki yak sámp mwanámpria napon. Am koumteouráp aropan te Kwaro yiki yaká yakáp mwanap nénk naerámpon. ⁸Aeno ankwap fárákap námokuráp ninik fek paokopria, Kwaromp kar kare pwarará kwatae ninikaok paokop nap te, Kwaro am fárákanap youpoukwapria touwe kwatae nénk naerámpon.^o ⁹Arop ponankor kwatae ninik fek yakáp napan te touwe kwatae korop naenámpon. Am touwe te Juda firaomékir touwe sámpea napo, ankwap fi aropao kor sámp mwanapon. ¹⁰Aeno arop kwapwe kare ninikaok paokop nap te, e tokwae ntia yonkwae porokwe sámpria, wakmwaek yámar mek Kwarént yae-párák kare yakáp mwanapon. Am te Juda firaomékir sámp napo maok, ankwap fi mekamp aropao kor énéni sámp mwanapon. ¹¹Kwar te ankárankamp fi aropan saráp ninik mo i konámpono. Mao te ankárankamp puri fek ponankor arop firan youroukoup i konámpono.^p

¹²Ae konámpara, arop ankwap fi ponankor lo moria, nkwakwe make ninik fek térerá paokopi nap fek te, Kwaro am fárákanap lo fek youroukoup mono, am kwatae ninik fek paokopi napan naenámpon. Aeno arop ponankor lo mér napao, kwatae niniki nap te, Kwaro am lo fek yaknámp kar youroukoupria am arop fárákanap kot naenámpon. ¹³Arop lo kar wawiaka mántwaok yarak mo námp te, Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop mono. Aeno arop lo kar wawia mántwaok yaráknámp aropan saráp Kwaro man yae-párák kare aroponorá sénaenámpon.^q

¹⁴Arop ankwap fi lo mo napao maok, ankwap fárákap námokuráp ninik fek lo sér i konámpaok kwapwe kare ninikrá paokop nap te, am lo monap

ⁿ 2:6 Mt 16:27   ^o 2:8 2 Te 1:8   ^p 2:11 1 Pi 1:17   ^q 2:13 Mt 7:21; Je 1:22

aropao maok, námokuráp ninik mek lo niampi yakáp napon. ¹⁵ Am fákáreao lo wa mo napao loaok paokop nap te, Kwaro wokwaek am fárákapamp ninik mek sánkeakámpan érik yénkép námpon. Arop kwatae ninik napo, námokuráp ninik mekamp fwapnae ninikao sérrá, “Am te kwataenono.” Tá yae-párak kare ninik nánko, ‘Am te kwapwe kareno’rá sér i konámpon. Am fwapnae ninikao kor Kwaromp lo karao aropamp ninik mek yakria yénkép námpon. ¹⁶ Nánkár wakmwaek Kwaro aropamp ninik mek yakápnámp ninik younkoup naenámp yae fek te, Kwaro am younkoup naenámp tére Jisas Kraiséen sánk nánko, mao tére naenámpo. Ono farákáp konamp Kwapwe Kare Kar mek te, mámá kar yak námpon.’

**Juda fi, Lo mér nap támao fwap námwan yaewour
naenámpan mpwe niniknap kar**

¹⁷ Yumo te Juda fiara, yiráp ninik te lo mér napara, kot napo, loaok yumwan fwap yaewour naenámpan mpwe ninik napon. Yumo sérrá, ‘Yino te Kwaromp firápara, fwapono’ ria yiráp e narek sampok konapon. ¹⁸ Yumo te Kwaro ‘Arakrá térenk’ránko, mérap te, yumwan kápae kare por lo kar farákáp napo, méria yakáp napara, ‘Yae-párak kare ninik námpara, yino te kwapwe kareno’rá sénapon. ¹⁹⁻²⁰ Yumo te arakrá ninik i konapon: ‘Yino te lo kar fi sámpea, mér kwapweria, kare kar sér i konap ninik mér námpara, arop yi wurumpi yak nánko te, fwap mwae yénkép mwanámpon. Yino te arop kirikíp mek yakáp napo, yino sarom wae niampara, Kwaronámpok koropenkria éréképea korop konámpon. Yino te arop yonkwae kour mo napo, mérenkria yénkép konámp aropono. Yino te oukoumwan mér monap aropamp tisanono.’ ²¹ Táte karenono. Yumo arop ankwapan yénk napao maok, ae te apae nánko yumoku kareao kor mántwaok mo napon? Yumo ankwap firan ‘Oukuni kwapono’rá sénapao maok, yumo kor oukun nap tene. ²² Yumo sérrá, ‘Arop ankwapamp yupurént kokopori kwapono’rá sénapao maok, yumoku kor tak i konap tene. Yumo kwekár kwarén ‘Mono’rá sénapao maok, maomp lotu nap mekamp ankank oukun i konap tene. ²³ Yumo te warákár sérrá, “Yino maok Kwaromp lo te wae mér námpono.” Makrá sénapao maok, yumoku kareao kor am lo kwe-pwar konapon. Yumo taknap ninik te Kwaromp e kwatae pap napon. ²⁴ Kwaromp Buk fekamp karao am fek arakrá sénámpon: “Yumoku taknap ninik táman nkeaka arop ankwap firao kor Kwarén wouroumpria, maomp e apárok sámp-anámp napon.”^s

Yipi fárákap konap kar

²⁵ Kareno, yumo Kwaro Mosesén sánkámp loaok tukupria, yipi fárákap nap am te kwapwe karenono. Yumo ampaok mo nap te, yipi fárákap

moinap arákár napono. ²⁶Aeno arop fárákap maomp yipi fárákap moi napao, loaok yae-párák kare ninik fek yáraknám arop te, Kwaro nke nánko te, yipi fárákapnap arop niamp napon. ²⁷Kare, kumwiap lo yumont yak nánko, yiráp yipi fárákap napan maok, yumo am lo kwe-pwarapo te, nopok arop yipi fárákap moi napao loaok yae-párák kare paokopria te, yumwan wouroump mwanape. ²⁸Arop Juda fi mekampao saráp te Juda kare mono. Yipi fárákap konap ninik te apae pourou yipi fekamp ankankanápe. ²⁹Aeno arop námokuráp ninik meknám kar Juda nám kwamp te mao te Juda kare támaono. Tá yipi fárákap konap ninik kare, am támao kor aropamp ninik kare meknám korop námpon. Kumwianap lo fekamp karan saráp mántwaok térenap feknám korop mo i konámpon. Kwaromp Spiritampon. Arop am tak nám te, aropao nke nap fek arop tokwae yak mono. Aenám pao maok, Kwaro nke nám fek te arop tokwae kar yak námpono.^t

**‘Kwatae ninik te kwapwe kare ninik kwe-pwar
naenám pourou mono’rá sénám kar**

3 ¹Nomo Juda te, ankwap fi aropan kámákár tukup nám nie? Am yipi fárákapnap ninik te am mek tére kwapwe yak nám ni mo nie? ²Wakwe! Waeman Kwaro Judan nkwaekwe make kwapwe kare ankank nénk námpon. Ankárank te, Kwaro wokwaek kar Juda fi nomwan náráp kar sánkám te, fwapia taokeyakáp mwanapria nimpon. ³Kareno, Juda ankwap fárákap am kar níkia paokop mo napon. Am tak napo te, Kwaro námoku sérimp kar am te mántwaok mo, wampwe pwar naenám nie?^u ⁴Mo karonu. Arop ponankor te kwekár i konapan maok, Kwar ankárankao saráp kare kar sér i konámpon. Am te Kwaromp Buk fek arakrá sénám niampon:

“Kwar e! Amo te yae-párák kare ninik fek onan kot naponu.

Tá amwan kot mwaria ninik napo te, amo am kot kwe-pwar nanapon.”^v

⁵⁻⁶Ono aropamp ninik niamp fek sénae nae: Nomp ninik kwataerao Kwaromp ninik kwapwe kare érik yénkép nánko te, nomo te apaerá sér mwanámpon? Kwar te nopok onomp kwatae ninik fek touwe sáp nám te ‘Am te pwi mo námpon’rá sér mwanám nie? Mo karonu! Kwar te yae-párák mo nám kwamp te, mokopiaka ponankor aropamp ninik younkoup naenámpon? ⁷Arop ankwapao arakrá sénaeane: Ono kwekár nampao, Kwaromp kar kareran érik yénkép nanko, maomp e sakap napo, tokwae kari yak nánko te, apae riteaka Kwaro onan, amo te kwatae aroponoria am fek touwe kwatae sáp naenámpon? ⁸Arop ankwap

^t 2:29 Kl 2:11   ^u 3:3 2 Ti 2:13   ^v 3:4 Sng 51:4

fárákapao onan wouroumprá kwekárá sérrá, “Polo arakrá sénámpon, ‘Ae! Nomo kwatae ninikan kor sámpea paokopria, am fek Kwaromp kwapwe kare ninikan érik yénkép mwanámpon.’” Aerapan maok, am ninik te kwapwe kare nie? Kwatae kareno. Makrá sérarnap aropan te Kwaro waeman yae-párák kare ninik fek am fárákapan kot naenámpon.

Yae-párák kare ninikráp arop ankwap yak mono'rá sénámp kar

⁹Kwaro Juda fi nomwan warákárria, arop ankwap firan warákár mo námp ni, mokopono? Ono wokwaek arakrá séri nampon: Juda nomokuia maok, arop ankwap firao kor ponankor mént ankár kwatae ninik fek saráp yakáp námpon.^w ¹⁰Kwaromp Buk fekamp karao sérrá,

“Arop ankwap yae-párák kare ninik i konámp arop yak mo karenono.

¹¹Arop ankwap yae-párák kare ninik fi fwapia mér mo,

Tá arop ankwap Kwarén oupourouunk námp yak mono.

¹²Arop ponankor Kwarén te wae pwate napono.

Arop ponankor ankárankamp pourouráp fek kwatae kare arop yakáp napono.

Am ou mekamp arop ankwap kwapwe kare ninik mo kare napon.^x

¹³Am fárákapamp kar kwatae sérarnap top kor te arop papnap apár me kikir akwap nánko, mákáre aok konámp niampi napon.

Am fárákapamp táp meknámp te kápaie kare kwekár kar sér i konapono.

Am fárákapamp táp mekamp kar touwe te karnaerao arop yamp nánko,

sumpwi konámp niampao top koupouri yak námpon.^y

¹⁴Aropamp ninik mek touwe sánknámp kar sérar i konapon.^z

¹⁵“Koupour yopor yonkwae pwarámpria arop ankwap tirá wour i konapon.^a

¹⁶Ankár takrá paokopria maok,

Kápaie kare aropan nkwakwe make sokororia maomp ankankan kor souroumpoura waerá ninik mek kápaie fápárámprá kák napon.

¹⁷Ankwap fákárerént ankárankamp ninik fek yakáp i konap ninik te mér mo napon.

^w 3:9 Ro 3:23   ^x 3:10-12 Sng 14:1-3   ^y 3:13 Sng 5:9; 140:3   ^z 3:14 Sng 10:7

^a 3:15 Snd 1:16

¹⁸ Kwaro námwan naeanria kánanke apáp mo i konapon.”^b

¹⁹ Nomo te wae mér, má kápae kare kar lorao sénámp te, loramp yae ankore mek yakápnep arop fárákapan sénámpon. Aenámpara, arop ankárankao sérrá, ‘Ono te kwapwe kare aropono’rá sénaenámp pourou mo kareno. Apár-apár ponankor mekamp ponankor arop te waeman Kwaro nke námp fek te kwatae niniki tenámpon. ²⁰ Arop lo karaok saráp yarak námp te, Kwaro nke námp fek yae-párák kare yaknámp arop yak mono. Lo te párák nomp kwatae ninikan yénkép námpon.^c

Arop Kraiséen mér námp te ‘Yae-párák kare arop’rá sénámp kar

²¹⁻²² Oukoumwan Kwaro ankwap mwae kup yénkép námp te, námoku nke námp fek yae párák kare arop yakáp mwanapan námpon. Am te loamp mwae páráknámp korop mono. Am te Jisasén mér nap fek korop námpon. Oukoumwan te Kwaro Jisas Kraiséen mérnep aropan fwapokwapia yae-párák kare kák námpon. Lo kar kumwi naprént profetomp kar sénap te, am Kwaronámp kwapwe kare ninik táman farákáp napon. Am ninik te araki yak námpon: ²³ Nomo ponankor waeman kwatae niniki tenámpara, nomo Kwaromp waeráp kwapwe kare niniként pwi mwanámp pourou mo kareno.^d ²⁴ Aenámpan maok, Kwaro nomwan ninikia yaewour naeria nomwan Kraís Jisasomp tére fek warko yamokwapea ‘Yae-párák kare arop’rá sénámpon. Am te námoku tére námp fek yae-párák kare arop mono. Kraís Jisasomp tére fek nomwan kwaporok ti-sáp námpon.^e ²⁵⁻²⁶ Wokwaek kar Kwaro ninikia sérrá, “Jisasén apárok sámp-kérép nanko, pikia sumpwianánko, arop ponankor man mér napo, Jisasomp yirirao kwatae ninik tirá épér naenámpmon.” Am taknámp ninik támao Kwaro nomwan yénképrá: ‘Yumo te yae-párák kare aropono’rá sénanampria nimpon. Wokwaek kar arop ponankor kwatae ninik fek yakápapo, Kwaro yépékimp te, ‘Oukoumwan mér mo naponon’ria koupour touwe kwatae sánk moimpon. Aeno oukoumwan mao má ke fek nomwan yénképnámp yae-párák kot i konámp ninik érik koropea yak námp te, nomo wae mér námpon: Kwaro námoku te ankár yae-párák kareao námp kwamp maok, arop ponankor Jisasén mér napo te, am fek táman ‘Yae-párák kare arop fárákaponon’rá sénaenámpmon.^f

²⁷ Aenámpara, námoku támao ‘Kwaro nomwan érékép námponon’rá warákár sénaenámp ankank te yak mo kareno. Am te apae riteanápe, Kwaro nomwan érékép námp te nomp yae-párák kare ninik fek mono. Nomo Jisasén mér námp fek saráp érékép námpon. ²⁸ Oukoumwan te nomo arakrá mér námpon: Loak paokop nap fek te, Kwaro ‘Yae párák

^b 3:18 Sng 36:1   ^c 3:20 Ga 2:16; Ro 7:7   ^d 3:22-23 Ro 1:17; 3:9   ^e 3:24 Ef 2:8
^f 3:25 1 Jo 4:10

kare arop'rá sér mo i konámpon. Ankár Jisasén mériaka paokopnap aropan saráp Kwaro man 'Yae-párák kare aropon'rá sér i konámpon.^g ²⁹Ae te Kwar te nomo Juda firamp saráp ni, arop ankwap firamp méntér mo nie? Mo. Ankár arop ankwap firan kor mént am fákáreramp Kwarono.^h ³⁰Juda arop yipi fárákapnám Jisasén mér námpan Kwaro mént 'Yae-párák kare aropon'rá sér i konámpon. Tá arop yipi fárákap moinám Jisasén mér námpan kor, Kwaro am aropan kor 'Yae-párák kare aropon'rá sér i konámpon. ³¹Aenámpara, nomo te Jisasén saráp mériaka lo kar pwar mwanám nie? Tak mono. Ankár lo mént tapokwapea kárákáre fek fokopeyak naenámpon.

Kwaro Abrahamén 'Yae-párák kare aropono'rá sérimp kar

4 ¹Abraham te nomp ounáp, nomp pourou niamp makeno. Aeno mao am lo ntia Kwarén mér námamp fek apae oupourounkrá nkempono? ²Tá kare Abrahamo kwapwe kare yarakámp fek, Kwaro nkeaka 'Amo te yae-párák kare arop'rá sénánkoria te, am fek táman Abrahamo 'Námo kwapwe kare nampono'rá warákár sénaenámpono. Ae naempan maok, take ninik fek te Kwaro nke námamp fek te yae-párák kare arop yak mono. ³Aeno Kwaromp Buk fekamp kar te apaerá sénámpon? Am te arakrá sénámpon: "Abrahamo Kwaromp karan karenoria mér nánko maok, Kwaro táman nkea, 'Amo te yae-párák kare aropon'rá sérimpon.ⁱ ⁴Nomo te wae méron: Arop téreaka mani sámpria te, 'Kwaporok sámp nampono'rá sér mono, am te tére fek nopok sánk napo sámp námpono. ⁵Aeno arop ankárankao námoku te mokopia yae-párák kare arop yak naenámpanáp. Mao te Kwarén saráp mér nánko, Kwaro man maomp méran nkea sérrá, "Amo te yae-párák kare ninikráp aropono' ri konámpono. Am Kwar te kwatae ninikráp aropao kor man mér nánko te, man fwapokwapria 'Yae-párák kare ninikráp aropono'rá sér i konámpon. ⁶Devito kor taknám kumwiria sérrá, "Aropao mokoprá yarak námpan, Kwaro man 'Yae-párák kare arop'rá sénám te, am arop te fwap warákár kuno." ⁷Mao kumwiria makrá sérimpon,
 "Kápae kare aropamp kwatae ninik te
 wae Kwaro ponankor tirá épéria
 torokoria pwate nánko te,
 am arop fárákap fwap warákár mwanapon.
⁸Kwar Tokwaerao arop ankwapamp kwatae ninik
 warko nik mo, pwar nánko te,
 am arop te warákár kuno."^j
⁹Ae te Juda yipi fárákapnap arop fákárerao saráp warákár mwanap ni? Arop ankwap fi yipi fárákap moi napao kor énéni warákár mwanap

g 3:28 Ga 2:16 h 3:29 Ro 10:12 i 4:3 Stt 15:6; Ga 3:6 j 4:7-8 Sng 32:1-2

nie? Nomo te wae Kwaromp Buk fekamp karan arakrá sér i konámpon: Abrahamo Kwarén méránko, Kwaro maomp mérán nkeaka ‘Yae-párák kare ninikráp’rá sérimpon. ¹⁰ Am te Abraham mokoprá yarákánko Kwaro man ninikia ‘Yae-párák kare aropon’rá sérimpon? Mao te wae yipi fárákapea yakánko sérimp ni, tá oukoumwan yipi fárákap monko, sérimp nie? Mao te oukoumwan yipi fárákap mo nánko, Kwaro man ‘Amo te yae-párák kare aropon’rá sérimpon. ¹¹ Mao te oukoumwan yipi fárákap moitea Kwarén méránko maok, Kwaro man ‘Yae-párák kare aropon’rá sérimpon. Am yipi fárákap námpek te arakrá yénkép námpon: Abrahamo Kwarén karenoria méránko, Kwar ‘Amo te yae-párák kare aropon’rá sérimpon. Aempara, mao te waomp ounápono? Arop yipi fárákap mo nap Kwarén mérnáp arop, Kwaro am fárákapan ‘Yae-párák kare aropon’rákó, am arop fárákapamp ounápono. ¹² Tá mao te Juda yipi fárákapea napan kor maomp ounápono. Yipi fárákapea nap fek saráp mono, mérnáp fek kor méntonó. Wokwaek Abrahamo oukoumwan yipi fárákap momp fek kor Kwarén mérimpnám taknámnap arop ponankor te, maomp ounáp karenono.

**‘Kwaro wokwaek kar sérimp te man mérnáp
arop ponankoramp’rá sénámpek kar**

¹³ Wokwaek kar Kwaro Abrahamén ‘Amo, tá waráp appeyaenápo kor apár ponankor sámpeaka am mek yakáp mwanaponó’rá sérimp te, apae loan mérámpek fek sérimpanápe? Abraham man mér námpek fek Kwaro ‘Amo te yae-párák kare arop’rá sérámpek kwamp maok, ‘Am apár sámpamp’rá sérimpon. ¹⁴ Táte kare, arop lo karwaok tukup nap fek saráp am Kwaro ‘Sánk nanamp’rá sérínámpek kápae kare ankank am sámp mwanapanánko te, Kwarén mérnáp ninik te kwaporok yakria, Kwaro wokwaek ‘Yumwan yaewour nanamp’rá sérínámpek karao kor kwaporok yak naerámpon.^k ¹⁵ Nomo te wae mér námpon: Lo yak nánko, arop fárákapao lo ták-sínáp te, am táman Kwaro yonkwae pwarámpria touwe kwatae sánk nae-námpon. Aeno lo yak mo nánko te, nomo ‘Arop lo ták-sir konap aroponó’rá sér mono.^l

¹⁶ Kwar Abraham ntia maomp appeyaenápen, kwaporok sánk nanampria am kar sérimpono. Aempara, arop Kwaro am fárákapan sérínámpek ankank sámp mwaria te, ankár Kwaromp karan méria maok, sámp mwanapon. Am te lo karwaok tukupnap aropamp saráp mono. Arop ponankor Abrahamo mér námpnámpek taknámpek am fárákapao kuri Kwarén mérrá yakáp napao sámp mwanapon. Abrahamomékir Kwarén mérimpara, nomo kor ponankor Kwarén mér námpek te nomo Abrahamomp appeyaenápek támaono. ¹⁷ Am mér námpek fek táman Kwaro náráp Buk fek

^k 4:14 Ga 3:18   ^l 4:15 Ro 5:13

Abrahamén arakrá sér, “Ono te amwan kápae kare arop firamp appenáp yoroi pwar nampono.” Takrá sérinámp kar te Kwaro nke námp fek kárakáre yak nángo, nomp ounáp yak námpono. Am Abrahamo mérnámp Kwar te sumpwinap aropan kor yiki yak warko sánk, tá yak monámp ankankan kor mao sénánko forokor konámpon.^m

¹⁸ Abraham te, am Kwaro sénámp ankank te mokopia korop naenámpaoeaná mér mo námpao maok, mao ankár karenoriaka mántwaok námp te, aropao wae ankank koropnámp nkea mér i konap niampimpon. Aenámpara, Kwaro séri námpnámp mao te kápae kare arop firamp appenápono. Am te Kwaro wokwaek sérrá, “Abraham e! Waráp appeyaenáp tárápu forokor mwanap te, yámar mekamp térmeniam mwanapono.”ⁿ ¹⁹ Abraham te 100 yopwar niamp araki yak nángo, maomp pourou te porokwe kare nángo, Sara te táráp sámp naenámp pourou mo námpono’rá ninik. Aenámpao maok, Abraham te Kwarén mérnámp ninik te pwar moimpon.^o ²⁰ Kwaro wakmwaek korop naenámp ankankan séránko maok, Abrahamo kor ankár am táman wawia am mér námp pwarará, ankwap ninik sámp mo. Am mér támao man kárakáre sánk nángo, Kwaromp e sakapimpon. ²¹ Aeria maok, Kwaro wokwaek kar sérimp kar te pwar mono, fwap tak naenámpria mérrá yáakimpon. ²² Aenko maok, Kwaro Abrahamo mérámp ninik nkea ninikia maok sérrá, ‘Am ninik te yae-párak ninikono’ rimpon.^p

²³ Kwaromp Buk fek yaknámp kar máte Kwaro ninikiaka ‘Yae-párak kare aropon’rá sérimp te, Abrahamén saráp sér mono. ²⁴ Nomwan kor mént sénámpon. Nomo Kwarén mér námp am Kwar támao nomp Tokwae Kar Jisasén fárámpea pap námp, mao te nomp méran ninikria, nomwan ‘Yae-párak kare ninikráp’rá sénaenámpon.^q ²⁵ Kwaro Jisasén ‘Numwar aropao man faropanápono’ ria pwararámp te, nomp kwatae ninikan tirá épér naenámpria ninámpon. Tá Kwaro man apár me mekamp fárámpá papámp te, am fek táman nomwan ‘Yae-párak kare arop’rá sénanampria nimpon.^r

Kwaro nomwan ‘Yae-párak kare’rá sénámp kar

5 ¹ Nomo Kwarén wae méri yakáp nángo maok, Kwaro nomwan ‘Yae-párak kare aropono’rá sénámpon. Aenángo maok, nomp Tokwae Kar Jisas Kraiss nomwan éréképeanángo, nomo Kwarén nouroup námpon.^s ² Nomo Kwarén mér mwanámp mwae kup te Jisaso fikareanángo, nomo oukoumwan Kwaromp aropomp mek yinkea yakáp námpono. Nomo am táman méria Kwaro nomwan éréképeanángo méntér yámar mek kwapwe kare yakáp mwanámpan yépék nángo, am támao nomwan warákár

^m 4:17 Stt 17:5   ⁿ 4:18 Stt 15:5   ^o 4:19 Stt 17:5   ^p 4:22 Stt 15:6   ^q 4:23-24 Ro 15:4
^r 4:25 Ais 53:5   ^s 5:1 Ro 3:24

sáp námpon. ³Aeria am táman saráp warákár mwareano. Nkwakwe make kar nomp pourouk korop námpan kor warákár mwanámpon. Am te apaerianámpanáp, nkwakwe make ankank korop námp támao nomp ninik mek kárakáre yakáp mwanámpon. ⁴Nomo ankár kárakáre fek térerá yakáp nánko, Kwaro nomp tére kárakáre nkea warákár konámpon. Nomo Kwaro nomwan warákár námpan ninikia man yépékrá yakáp nánko maok, nomwan yaewouriaaka warko érékép naenámpon. ⁵Ae naenámpara, nomo yépékrá yakáp námp te, nomo kwaporok yépékrá yakáp mono. Kwaro nomwan wae Yiki Kor Spirit sáp tenánko, am Yiki Kor Spiritao nomp ninik mek Kwaromp yonkwae touwe konámpon ninik kwarákár námpon.

⁶Wokwaek kar kwatae ninikao nomwan porokwe pap nánko, nomo nomwan yaewour mwanámpon pourou monámpon ke fek táman, Kwaro Kraiso sumpwia nomwan warko érékép naenámponria nánapi pwara námpon. ⁷Ae te wa loaok akwap konámpon aropantá yaewourria ‘Ono sumpwi nae’rá sénaenámpon? Táte fwap ankákáránk kare aropao kárakáreria kwapwe kare konámpon aropan yaewourrá mao sumpwi naeria te, fwap tak naenámpon. ⁸Taknámpon nomo oukoumwan kwatae ninik fek yakápánko, Kraiso sumpwimp te, nomwan ponankor yaewourimpon. Am ninik te Kwaro nomwan yonkwae touwe tokwaenámpan yénkép námpon. ⁹Jisasomp yirirao kwarákareanámp fek nomwan yáraria pap námp fek maok, oukoumwan Kwaro nomwan ‘Yae-párak kare arop fárakapono’rá sénámpon. Aenámpara, oukoumwan te nomo waeman mér kare námpon: Jisaso nomwan yaewour saráp yak námpara, Kwaro nomwan kot mo, fwapono.’ ¹⁰Wokwaek kar te nomo Kwarén yopornámpon arop niampi yakáp nánko, am fek táman Kwaromp Táráp sumpwia am yopor niampia yak námp souroumpouri sirarrá, nomo Kwarént nouroup mwanámpi pap námpon. Aenámpara, nomo wae mér kare námpon: Am Táráp warko fárámpea yiki yak námp fek táman, Kwaro nomwan warko érékép naenámpon. ¹¹Am taki námp fek saráp mono. Nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso nomo Kwarén yopornámpon ninik pwarará, Kwarént nouroup mwanámpi pap námpara, oukoumwan te nomo Kwarén warákár kare námpon.

Adam sumpwi sámp-pap nánko, Jisas yiki yak papnámpon kar

¹²Nomo wae mér námpon, Adamo kwatae ninikianánko, am kwatae ninik támao má apár mek yak námpon. Aenánko, ponankor arop sumpwi sámp nap te apae riteanápe, arop ponankor kwatae ninik napara napon. ^x

¹³Lo kar oukoumwan korop mo námpan maok, kwatae ninik má apár

^t 5:3 Je 1:2-3   ^u 5:8 Jo 3:16; 1 Jo 4:10   ^v 5:9 Ef 1:7   ^w 5:10 Kl 1:22   ^x 5:12 Stt 3:6; Ro 6:23

mek yakámpono. Oukoumwan lo kar yak mo nánko, Kwar te lo kwe-pwar nap fekria ankákárank kwatae niniki nap fek kot mono. ¹⁴ Adam feknámpia koropea Moses yakámp ke fek napan maok, am sumpwirao ponankor aropan sámpámpon. Arop ankwap fárákap Adamo Kwaromp kar ták-pwarari námpnám taknám kar ták-pwar mo napao kor sumpwi napon.

Adam te am arop wakmwaek korop naenámp aropan wounáp námp niampono.^y ¹⁵ Aeno Adamomp kwatae ninik ntia Kwaro námokuráp ninik fek aropan yaewour i konámp ninik te ankárankamp puri fekamp mono. Arop ankárankampamp kwatae ninikaoianánko, am fek kápa kare arop surumpwi napon. Aeno Kwaromp aropompamp kárákárerao Adam sankoropámp sumpwi kwe-pwararea, kápa kare aropan yaewour námpon. Am arop Jisas Kraisomp aropomp fek Kwaro nomwan yoroianánko, nomo yae-párak kare arop yakáp námp te, kwaporok sápnám ankank niampon. ¹⁶ Tá taknám, am Kwaromp nomwan kwaporok sápnám, tá Adamomp kwatae ninik, am te nomwan ankárankamp pourouráp ankank korop mo kareno. Am Adamomp kwatae ninik fek paokopnap apárokamp koumteouráp arop fárákan te, Kwaro ankár kotia am fárákan ‘Yumo te yaomwi mek pik mwanapono’rá sénámpon. Ae mwanapan maok, arop kwatae ninik fek yakáp napo, Kwaro námoku ninikia Jisasén sámp-kérépánko ékia sumpwianám fek, Kwaro ‘Yumo te yae-párak kare arop fákáre’rá sérimpono. ¹⁷ Arop ankárankao kar ták-pwaranám kwatae ninik fek sumpwianánko, am te king tokwae niampi yakria, arop ponankor apárok tirá nérámpon. Aeno Kwaro námokuráp ninik fek nomwan yaewourria kwaporok sápnám am te sumpwiramp kárákáre kwe-pwararea tokwae kari akwap námpon. Aenámpara, nomo wae mér kare námpon: Arop ponankor am sámp napo, Kwaro am fárákan ‘Yae-párak kare arop’rá sénánko, am fárákan Jisas Kraisomp tére fek yiki yakápria, king yakáp mwanapon.

¹⁸ Ae mwanapara, nomo arop ankárankao kar kwe-pwararimp fwapia mér mwaro. Am kwatae ninik fek támao nomo ponankor wour mwanámpon. Aeno arop ankárankao kwapwe kare ninikimp fekamp te, Kwaro am ninik táman ninikia fwap nomwan ‘Yae-párak kare arop’rá sénánko, nomo ponankor yiki yaká yakáp mwanámpon.^z ¹⁹ Arop ankárankamp wokwaek kar ták-pwararimp ninik fekamp támao maok, arop ponankor kwatae ninik fek yakáp napon. Tá taknám, arop ankwap ankárank karwaok akwapeanánko, am ninik fek táman kápa kare koumteouráp arop Kwaro nke nám fek yae-párak kare arop mwanapon.

²⁰ Wokwaek Kwaro Mosesén sánkám lo kar sámpria, lo ták-sira wae. Aeria am fárákan kápa kare kwatae niniki napan maok, Kwaro am

^y 5:14 1 Ko 15:21-22   ^z 5:18 1 Ko 15:22

fárákapan aropomp tokwae námpon. ²¹ Kwatae ninik te king niamp arop ponankor poukeyakria, sumpwi sankoropá papámpon. Aenámpan maok, oukoumwan te Kwaromp aropomp tokwaerao kor king niampi yak námpon. Nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp tére fek, Kwaro nomwan aropompia ankár nomwan ‘Yae-párák kare arop’rá sénánko, nomo yaká yak naenámp yiki yak sámpon mwanámpon.^a

Nomo te Kraisént ‘Sumpwi námpon’rá sénámp kar

6 ¹ Aeno oukoumwan te nomo apaerá sér mwanámpon? ‘Ae te nomo warko kápae kare kwatae ninik fek yak nánko, Kwaro warko nomwan ninikia kánámpár yaewour naenámpono’rá sér mwanámp nie? ² Tak mo karenono. Nomo waeman arop sumpwi konámpnám araknám sumpwiria kwatae ninik waeman pwatari námpon te, warko mokopiaka oukoumwan kor am kwatae ninik sámpea warko am fek paokop mwanámpon? ³ Nomo waeman Krais Jisasént yakáp mwanámpria ént mek nér námpon te, mao sumpwi námpon niamp sumpwi námpon te, yumo am te mér mo nap nie? ⁴ Nomo ént mek nér námpon te, Kwaro nomwan Kraisént apár me mek pap námpon niampara, wokwaekamp ninik te nikia paokop mo, ankár pwar mwanámpon. Naropwar Kwaromp kárákáre tokwae fek Kraisén apár me mekamp fárámpea papánko, yiki yakámpara, nomo kor ankár wourékam yiki yak sámpea am fek paokop mwanámpon.^b

Nomo kor Kraisént yiki yakáp mwanámp kar

⁵ Nomo mao sumpwi námponnámpon taknámpon nomo kor sumpwi námpon te, am te nomo Kraisént yakáp námponoria námpon. Fárámpon námpon kor taknámpon Kraiso fárámponnámpon mént fárámpon námpon. ⁶ Nomo te wae mér námpon, nomp wokwaekamp kwatae ninik te wae Kraisént yaopwae porokopramp fek sumpwi námpona, kwatae ninikamp kárákáre nomp ninik mek yakrá tére konámp te wae pwarari námpon. Aenámpara, kwatae ninikao nomwan warko poukeyak mono.^c ⁷ Nomo waeman Kraisént sumpwi námpona, warko kwatae ninikao nomwan sámpon-fákeyak mono.

⁸ Kareno. Nomo te waeman Kraisént sumpwi námpon niampara, nomo fwapia mér mwaro: Ankár mént yiki yakria wourékam ninik fek yakáp mwanámpon. ⁹ Nomo te wae mér námpon: Krais apár me meknámpon warko fárámpon námpona, mao te warko sumpwi mono. Sumpwi te kárákáre mo námpona, warko man kwe-pwar mono.^d ¹⁰ Mao te wae ankárank por sumpwi námpona, mao kwatae ninikamp kárákáre te tirá épéri pwarámpono. Aeno oukoumwan mao yiki yakria Kwarént yiki yak

^a 5:21 Ro 6:23   ^b 6:4 Kl 2:12   ^c 6:6 Ga 2:19-20   ^d 6:9 Yé 1:18

námpono.^e ¹¹ Aenámpnám taknám yumo kuri takrá ninik kip. Yumo te kwatae ninikamp kárákáre fek yakáp mono. Waeman Kraiss Jisasént koumpá yakáp napara, yumo kor Kwarént yiki yakáp napon.^f

¹² Yumo te yiráp sumpwi konap pourou kwatae ninikao poukeyakanoria pwar mwanape. Yumwan pouroukamp kwatae ninikao warámpea akwap nánko, am ninikaok tukup mwanape. ¹³ Yumo te yiráp pourou ankwapmwaek ponankor kwatae ninikan sánk kwapon. Takriaka kwatae ninikaok tukup mwanape. Yumo te arop sumpwiaka apár me meknám fárámpea yiki yak konámpnám taknám yiráp pourou ntiaka ninikan kor ankár ponankor Kwarén sánk kipo. Yumo te yiráp pourou ankár ponankor Kwarén sánk napo, mao yumwan poukwap nánko maok, yumo yae-párak kare ninikaok paokop mwanapon. ¹⁴ Yumo oukoumwan te wae mér napon: Yumo lo ankore mek yak mo, yumo te Kwaromp aropomp ankore mek yakáp napara, kwatae ninik yiráp ninik poukwapá yak naenámp pourou mono.

Nomo yae-párak kare ninikamp tére arop yakáp mwanám kar

¹⁵ Aenámp tane, nomo te mokop mwanámpon? Nomo te lo ankore mek yakáp mono, Kwaromp aropomp ankore mek yakáp nám te, mokopia warko kwatae ninikrá paokop mwanámpon? Am te ankár mo karon.^g ¹⁶ Yumo te mér mori kwapon? Yumo arop ankwapan yiráp pourou ponankor sánkria te, maomp karwaokria maomp tére arop yakáp i konapono. Ae konapara, taknám yumo kwatae ninikamp tére arop yakápria te támao nánko, yumo te faokor mwarea napon. Ae mwarea napara, yumo Kwaromp karwaok paokopria maok, Kwaro nke nám fek yae-párak kare arop mwanapon.^h ¹⁷ Kare karon, wokwaek kar te yumo kwatae ninikamp yae ankore mek téreapan maok, warko yumwan 'Kwaromp ninikaokenk' ria yénknep kar am wawia, ankár am karwaok kar paokop napon. Aenapara, am táman maok nomo Kwarén 'Aesio'rá sér mwanámpon. ¹⁸ Yumo kwatae ninikamp yae ankore mek yakáp napan maok, Kwaro yumwan warko éréképeanánko, amwar yakápria, yae-párak kare ninikamp tére arop yakáp napon.ⁱ ¹⁹ Yiráp ninik te oukoumwan kárákáre mo námpantá, ono arop tokwae nti maomp tére aropan wounáprá sénampon: Wokwaek kar te yumo yiráp pourou ponankor kwatae ninik ntiaka lo kar ták-sir konap ninik ankore mek papria, ampaok térerá paokopria maok, am lo karan kor ták-sir saráp yakáp konapon. Aeno oukoumwan te yiráp pourou ponankor ankár yae-párak kare ninikamp tére arop yakápria maok, ankár yae-párak kare yiki kor ninik fek saráp yakáp kip.

²⁰ Wokwaek kar kwatae ninikao yumwan ankár poukeyak nánko, am ke fek te yae-párak kare ninik te yumwan poukeyak mono. ²¹ Yumo

^e 6:10 1 Pi 3:18   ^f 6:11 1 Pi 2:24   ^g 6:15 Ro 6:1   ^h 6:16 Jo 8:34   ⁱ 6:18 Jo 8:36

wokwaek kwatae ninik fek téreapara, oukoumwan kor am ninik táman yumo pwarápaē naponō. Am ninik fek yakápap te am fek te kwapwe kare ankank te sámp mono. Take pourouráp ninik te arop sumpwi pap konámp támaono.^j ²²Aeno oukoumwan te Kwaro yumwan kwatae ninik mekamp éréképea námokuráp tére arop páte nánko yakáp napon. Aenapara, yumo te maomp kwapwe kare ankank arakrá sámp kipo: Yumo paokop nap te, ankár ponankor yiki kukur yakápria maok, yumo fwap yiki yaká yakáp mwanap sámp mwanapon. ²³Kwatae ninik te náráp tére aropan am tére námp fek nopok ankank sánk konámpono. Am nopok sánknámp ankank te sumpwi támaono. Aeno Kwaro nomwan kwaporok sámp námp te, nomp Tokwae Kar Jisas téremp fek yiki yakáp mwanámp sámp námpon.^k

Oukoumwan wourékam ninik fek tére mwanámp kar

7 ¹Kémpiyae tárápu, ono māmá kar te wae lo méri yakápnap arop mér napara, yumwan sénae rampon. Arop oukoumwan yiki yak námp fek saráp lo ankore mek yak námpon. Ono te yumo ará ninik wae mér naponorá ninik nampon. ²Poumou nap mekamp yupu, maomp poumarop yiki yak námp fek te, loao maomp poumaropént sámp-fákeyak námpon. Wakmwaek poumarop sumpwi nánko te, lo te warko man sámp-fákeyak mono. ³Aeno poumarop oukoumwan yiki yak nánko, yupu ankwap aropamp nap mek tank nánko te, man sérrá, ‘Mao te kokopor yupuno’rá sérar i konapon. Tá poumarop sumpwi nánko, ankwap nap mek tank námp te mao te lo ták-sir mo, fwaponō.

⁴Onomp kémpiyae tárápu, yumo kor taknámp Kraisomp pourount koumpea mént sumpwi napara, lo te warko yumwan sámp-fákeyak mono. Yumo te Jisas Kraisompon. Am arop te manénkir apár me meknámp fárámp námp te, Kwaromp tére kwapweria yaonámp ki tankáp mwanapria ninámpon.^l ⁵Nomo oukoumwan wokwaekamp kwatae ninikaok paokopámp ke fek te, loao kwatae ninik mwanámp, ninik mek farop-sinánko, nomo am ninikaokria pourou ponankor kwatae ninik i konámpon. Am tak námp támao sumpwiamp tére aropria maok, yaonámp ki kwatae tankáp napon.^m ⁶Ae konámp te, nomo waeman arop sumpwiria kwatae ninik pwar konap niamp, nomwan sámpá yakámp kwatae ankank te wae pwarari námpara, oukoumwan te nomwan wokwaek kumwiap loao sámp-fákeyak nánko, ampaok tére mono. Nomo oukoumwan te Yiki Kor Spiritao sápnámp ninik wourékam fek Kwaromp tére tére námpono.ⁿ

Kwatae ninikao nomwan kwatae papámp kar

⁷Aenámpara, ‘Lo te kwatae námpono’rá sér mwanámp nie? Mo karonō. Aeno lo karao onan kwatae ninik yénkép mo nánko te, mokopia kwatae

j 6:21 Ro 7:5 k 6:23 Ro 5:12,15 l 7:4 Ga 2:19 m 7:5 Ro 6:21 n 7:6 Ro 8:2

ninik mér nanampon? Lo karao sérrá, “Amo te ankwapamp ankank kikianki kwapono.” Lo karao makrá sér mo nánko te, ono mokopia am kikiank ninik te kwataenorá mér nanampon?^o ⁸Aeno loao onomp ninik mek am kwatae ninik yénkép nánko, am kwatae ninik támao kikiank ninik kápae kare ti-sáp námpon. Tá lo yak mo nánko te, kwatae ninik te aróp sumpwi tenámp niamp naenámpono. ⁹Ono wokwaek kar lo kar korop monámp ke fek te, ono fwap yiki yakampon. Aeno oukoumwan Kwaromp lo kar mér nanko maok, kwatae ninik fárámpeaka yiki yak sámp nánko, ¹⁰ono sumpwi nampono. Manénkir te Kwaromp lo karao onan sérrá, ‘Loaok akwapria yiki yak nanapono’ ria séritenánko, ono am lo karwaok nampao maok, yiki yak mono, onomp waemp kwatae yakámpon. ¹¹Am te apae riteanápe, lo karao kwatae ninik yénképeanámpao, am kwatae ninikao onan kwekáriaka, am lo fek táman warko onan sumpwi pap námpon. ¹²Aenámpara, nomo loan te apaerá sér mwanámpon? Kwaromp lo te Kwaronámpoknámp korop námpon. Tá kar ponankor lo fek yak námp te am támao kuri kwar námokurápara, yae-párák kareria aróp yaewour naenámp kwapwe kareno.^p ¹³Aeno oukoumwan te mokopono? Am kwapwe kare ankank támao onan sumpwi pap námp nie? Am te mo karonó. Kwatae ninikao saráp onan sumpwi pap námpon. Am kwatae ninik támao am kwapwe kare ninikan téreanáko, onan am fek sumpwi pap námpon. Kwaro am kwatae ninikao ‘Numwar takano’ ria pwar námp te, nomwan am kwatae ninikao takrá tére námp érik farákár nánko, nomo méria, ‘Kwatae ninik te kwatae kare ankankono’rá ninik mwanámpria námpon. Amnámp ninik támao Kwaromp lo érik farákarrá yénképrá: ‘Kwataeao i konámp ninik kare te takére kwatae kare ankankono.’

Kwatae ninikao nomp ninik sámpea yaknámp kar

¹⁴Nomo te wae mér, Mosesomp lo te Kwaromp Spirit fekampono. Aeno ono te apárokamp aróp yak nampara, Kwaromp ninikaok akwap nanamp pourou mono. Am te apae riteanápe, kwatae ninik onan poukeyak nánko, ono am kwatae ninikamp tére aróp yak nampono. ¹⁵Ono apae-apae tére namp am te, apaen tére raerá am fi kor kare fwapia mér mo i konampon. Ono tére naeriaka ninik namp te, am te tére mo i konampon. Aeno ono monoria namp tére te nopok táman tére saráp yak konampon. ¹⁶Ae konampan maok, onoku támao kwatae ninikaok akwap monoria nampan, tak nanko te, am támao, Kwaromp lo te kwapwe kare ankankrá yénkép námpon. ¹⁷Aeno oukoumwan te nomo wae mér námpon: Apae onokump ninik fek nampanápe? Am kwatae ninikao onomp ninik mek yak námp am támao námpon. ¹⁸Ono wae mér nampon, onomp ninik

---

o 7:7 Kis 20:17 P 7:12 1 Ti 1:8

mek wokwaekamp ninikaoi yak námpara, onomp ninik mek te kwapwe kare ninik ankárank yak mo kare nánko maok, kwapwe kare ninik fek yáarak nae nampan kor épérépi yak nampon. ¹⁹Kare karonon, ono kwapwe kare ninikan saráp sámpea méria yáarak nae nampao, am ninik te sámpea yáarak moria maok, warko pwarará kwatae ninikan kwataenoria pwar naenampao, nopok am táman warko takrá tére konampon. ²⁰Am monoria nampao, warko am ninik sámpá yáarak namp te, apae onokump ninik fek nampanápe? Am kwatae ninik támao onomp ninik mek yak nánko nampon.

²¹Aenámpara maok, ono nke nanko, take pourouráp ninik te onomp ninik mek poukeyak námpara, kwapwe kare ninik sámp nanampan kor, kwatae ninikao onan nánkáráp fákeyak konámpon. ²²Onomp ninik te Kwaromp lo karan warákár tokwae nampon. ²³Aenampan maok, ono nke nanko, ankwap lo onokump ninik mek yak námp te, Kwaromp lo kar onomp ninik mek yak námpént yorowar i konepon. Am lo támao nánko, onomp pourou mwaek yaknámp kwatae ninikamp lo támao onan sámpá tankria onomp pourou poukeyak námpon.^q ²⁴Awu! Koupoute nae! Am támao onomp ninik kwatae pap námp te, onan wa yaewour nánko, mámá sumpwiramp pourou pwar nanampon? ²⁵Aenampan maok, ono Kwarén 'Aesio'rá sénampon: Mao nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp tére fek onan yaewouri námpon. Aeanánko onoku kare, tá onomp ninik ponankor te Kwaromp lo ankore mek yak nampan maok, tá kwatae ninikamp lo ankore mek kuri oukoumwan yak nampon.^f

Kraiso kwatae ninik tirá épériaka nomwan Yiki Kor Spirit sápnámp kar

8 ¹Oukoumwan te nomo Krai Jisasént koumpá yakáp námpara, lo te warko nomwan kot naenámp pourou mono. ²Oukoumwan te nomo te Krai Jisasompara, yiki yak sánk konámp Yiki Kor Spiritamp kárakáreráo kwatae ninik ntia sumpwiramp poukwapnámp mekamp érékép nánko, amwar yakáp námpara, am lo te warko yumwan poukeyak mono. ³Lo te nomp kwatae ninik yaewour naenámp pourou mo námp te apae riteanápe, nomp épi ninik te Mosesomp loaok naenámp kárakáre te mo námpono. Aeno am ankank loaok tére naenámp pourou mo nánko, Kwaro námoku tére námpon. Mao náráp táráp sámp-kérép nánko, ékia nomo kwatae ninikráp arop niampi námp te, nomp kwatae ninikan tirá épér naeria ék námpon. Tá maomp sumpwi fek Kwaro nomp kwatae ninik kákea kotia tomorompá pwara námpono. ⁴Kwaro am takimp te, nomo oukoumwan te wokwaekamp ninik fek paokop mono, Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokopria maok, nomwan, loamp yae-párak kare ninikaok paokop mwanapria nimpon.⁵

^q 7:23 Ga 5:17; Jer 4:1   ^r 7:25 1 Ko 15:57   ^s 8:3-4 Ga 5:16

⁵ Arop fárakap wokwaekamp ninikaok paokop i konap te am ninik támao tokwae kari yakria poukwap námpon. Aeno arop Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokop nap te, am fárakapamp ninik Yiki Kor Spiritao poukwap námpon. ⁶ Aeno aropamp épi ninikaok saráp yarak nám p te, am arop te sumpwi naerámpon. Tá Spiritamp ninikaok saráp yaráknámp arop te, yiki yakria yonkwae porokwe fek yak naenámpon.^t ⁷ Aeno aropamp ninik wokwaekamp ninik fek saráp yarak nám p te, Kwarén yopornámp aropono. Am te apae riteanápe, mao Kwaromp lo ankore mek yak moria, am loak nae-nám p te pwi mo kare námpon. ⁸ Aropamp ninik wokwaekamp kwatae ninikaok saráp yarak nám p te, Kwaro warákárnámp ninikaok naenám p pourou mono.

⁹ Aeno yumo oukoumwan te wokwaekamp kwatae ninik fek yakáp napanápe, mono. Kwaromp Spirit kare kar yumwan oupouroupeyak nángo te, yumo Yiki Kor Spiritamp ninik fek paokop mwanapon. Aeno arop ankárank Kraisonsp Spirit yak mo nám p te, mao te Kraisonsp arop mono.^u ¹⁰ Kwatae ninik te yiráp pourouan sumpwi pap naenámpan maok, Kraiso yiráp pourou mek yak nángo te, yumo Kwaro nke nám p fek waeman yae-párak kare arop yakáp napara, yiráp waemp te kwapwe kare yiki yakáp mwanapon. ¹¹ Kwaro Jisasén apár me mekamp fárámpea papámpon. Aeno am Kwaromp Spiritao yumwan oupouroupeyak nángo, Kwar te Jisas Kraisen apár me mekamp fárámpea papámpara, maomp Yiki Kor Spiritamp tére fek yumwan kor taknámp yiráp sumpwi konap pourouan yiki yak nénk konámpono.

Yiki Kor Spiritao tére nám p fek Kwaromp tárápu yakáp nám p kar

¹² Kémpiyae tárápu, wokwaekamp ninikaoi námpan, nomo kor nopok ampaok paokop mwanámpanápe mono. Nomo nopok mwanám p yak nám p te Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokop mwanámpon. ¹³ Aeno yumo wokwaekamp ninik fek paokopria te, yumo sumpwi mwarea napon. Aeno Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek maok, yumo pourou fekamp wokwaekamp ninik sámp-wouroumpea, yiki yakáp mwanapon.^v ¹⁴ Arop ponankor Kwaromp Spiritao paokop nap te, am arop fárakap te Kwaromp tárápu. ¹⁵ Kwaro yumwan sánknámp Spirit te yao-pwaeráp niampao yiráp waemp poukeyak námpan yumo apáp mwanapanápe. Yumo sámpnap Spiritao yumwan fwapokwapianánko, yumo Kwaromp tárápu yakáp napara, Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek táman maok, nomo nomp Naropwarén 'Ayao'rá wumwi ri konámpon.^w ¹⁶ Kwaromp Yiki Kor Spiritao nomp waempént tapokwapria maok, nomo énéнки érik sérrá, 'Nomo Kwaromp tárápu yakáp nám p'rá sér i konámpono.^x ¹⁷ Ae konámpara, nomo Kwaromp tárápu yakáp námpara, nánkár wakmwaek

^t 8:6 Ga 6:8   ^u 8:9 1 Ko 3:16   ^v 8:13 Ga 6:8   ^w 8:15 2 Ti 1:7; Ga 4:6   ^x 8:16 1 Jo 4:13

nomp Naropwar Kwar nompor nánapi pátenámp ourour te Kraís sámp námpnámp taknámp mwanámpon. Ae mwanámpara, nomo oukoumwan máyakáp námp fek, Kraiso tére kwapweria touwe sámpámpnámp taknámp sámpeanámp te, nomo kor Kraisént yámar mek wae tokwae kwapwe fek énéni yae-párák kare yakáp mwanámpon.^y

**Nánkár wakmwaek nomo yámar mek kwapwe
kare tankáp mwanámpon kar**

¹⁸ Onomp ninik te, nomo oukoumwan sámpnámp nkwakwe make touwe kwatae máte kánanke kwarokono. Nánkár wakmwaek nomwan Kwaro yámar mek sámp naenámp wae te yoporop tokwae karono.^z ¹⁹ Kwaro yoroimp ankank ponankor te, Kwaro nomwan náráp tárápu érik farákár mwanámpon kean kárákáre fek yépekrá yakáp námp. ²⁰ Oukoumwan te Kwaro yoroimp ankank ponankor yae-párák yak mo, kounkour námp. Am taknap ankank te námoku kwaporok napanápe. Kwar námoku taki yakápanáponria pwate nánko napon. Nánkár wakmwaek Kwaro kwapwe kare tére tére naenámp yépekrá yakáp nap te arak naenámp:^a ²¹ Oukoumwan tomoro naenámp ankank fákapá yakáp nap, nánkár Kwaro má ankank ponankor fwapokwap nánko, am ankank Kwaromp tárápu nomont amwar kar kwapwe kare yakápra warákár tokwae mwanámpon.^b

²² Nomo wae mér námpon: Ankank ponankor Kwaro yoroi námp te, yupurao táráp sámp naeria touwe sámpra fépén i konámpnámp taknámp fépénénkrá yakápra koropea oukoumwan námpon. ²³ Am ankank támao mwar fépénénk mono. Nomo kuri fépénénk námpon. Nomo Yiki Kor Spirit sámp námp te, Kwaro nomwan kwaporok sápnámp kwapwe kare ankank niampono. Aenámpan maok, nánkár am yae pwar nánko te, Kwaro nomwan ‘Náráp tárápuno’ ria érik sénámp fek te, nomp pourouao kuri amwar kar yakáp mwanámpan yépek námpon.^c ²⁴ Manénkir te, Kwaro nomwan éréképanoria yépekrá yakápanko, érékep námpon. Aeno nomo ankank nke mwanámpria yépekrá yakápanámp wae nke námp te, warko yépek mono. Táte arop ankárankao wae nke námp te, warko apaerá yépek naenámpáná. ²⁵ Aeno nomo oukoumwan nke monámp ankankan maok, táman nke mwanámpria am táman ninik kárákáre fek yépekrá yakáp konámp.

²⁶ Tá ankwap te, kárákáre monámp arop nomwan te Yiki Kor Spiritao yaewour i konámpono. Nomo apae ankank Kwarén sér mwanámp mér mo námpan maok, Yiki Kor Spiritao érik kar tákaprá sér mono, yonkwae meknámp saráp yonkwae touwe fopo. Aenáno, am fek táman Yiki

^y 8:17 Ga 4:7; Yé 21:7   ^z 8:18 2 Ko 4:17   ^a 8:20 Stt 3:17-19   ^b 8:21 Yé 21:1

^c 8:23 2 Ko 5:2-4

Kor Spiritao nomp kar toropwap nám̄p yaewour i konám̄pono. ²⁷Kwar te aropamp ninik mek nkeria, Yiki Kor Spiritamp am ninik wae mér i konám̄pon. Am te apae riteanápe, Yiki Kor Spirit te Kwar námokuráp ninikaokria, Kwaromp firáp arop fárakap nomwan yaewourrá kar toropwap i konám̄pon. ^d ²⁸Nomo te wae mér nám̄pon: Kwarén nourouprá warákárnám̄p arop fárakapan Kwaro kápae kare ankank méntér téteria kwapwe kare yaewour nám̄pon. Am taknám̄p arop fárakap te Kwaro ‘Warko érékép nanamp’ ria wumwi nám̄p támaono. ^e ²⁹Am te apae riteanápe, am arop fákáre te Kwaro wokwaek kar mériaka, náráponoria nánkárápámpara, am fárakapao kor ankár maomp Táráp niamp yakáp mwanapon. Aeria maok, maomp kápae kare tárápu yakáp napo, Kraiso am fárakapamp naenáp yak naenám̄pon. ^f ³⁰Am arop fárakap te wokwaek kar náráponoriaka nánkárápámpara, am fárakapan kor wumwi nám̄pon. Aeriaka am fárakapan wumwirá sénám̄p te, ‘Yumo te yae-párák kare arop fákáreno’rá sénám̄pon. Mao ‘Yae-párák kare arop’rá sérinám̄p arop fárakapan te yiki yak kwapwe, tá námokuráp wae am fárakapan nénk nám̄pon. ^g

‘Ankwap ankankao Kwaromp aropompan taokor mono’rá sénám̄p kar

³¹Aenámpara, Kwaro am térenám̄p ankank kwapwe te nomo te apaerá sér mwanámpanáp. Kwaro nomwan yaewour nám̄p te, nomwan wa ampwae sámp naenámpanáp. ³²Mao te wokwaek námokuráp Táráp wuriman námoku sámp-fákeyak moimpon. Mao te waeman nomwan ponankor yaewour naenám̄pria man sámp-kérép nám̄pon. Mao námokuráp Táráp wuriman sámp námpan nángo te, nomwan ponankor ankwap ankankan kor fwap ti-sámp naeria nám̄pon. ³³Kwar te waeman námoku nomwan náráponoria nánkáráp nám̄p te, wa nomwan kot naenám̄pon? Kwaro námoku waeman nomwan fwapokwapia ‘Yae-párák kare arop’rá sénám̄pon. ³⁴Nomwan te wa ‘Kwatae niniki nap fek touwe sámp nanap’rá sénaenám̄pon? Waeman Kraiso sumpwia warko fárámpea Kwaromp yae-párák mwaek ankank poukeyak nám̄para, mao kor nomwan yaewour naeria Kwarén sér i konám̄pon. ^h

³⁵Kraiso nomwan aropomp tokwae nám̄p te, apae ankankao mao aropomp nám̄p mekamp pwarokwap naenámpanáp. Nomp ninik mek kápae fárám̄p nám̄pao ni, touwe sámp nám̄pao ni, aropao nomwan nkwakwe make sokoro napao nie? Nomwan yae-porokweao ni, wae waempyam mo nám̄pao nie? Apáp mwanám̄p ankank korop nám̄pao ni, nomwan tirá wour napao nie? Am ankank am te nomwan aropomp i konám̄p arop Kraiso mwaek te pwarokwap mono. ³⁶Am ankank

^d 8:27 Sng 139:1   ^e 8:28 Ef 1:11   ^f 8:29 1 Jo 3:2   ^g 8:30 2 Te 2:13-14   ^h 8:34 1 Jo 2:1; Hi 7:25

nomp pourouk korop konámpan maok, arop ankárankao Kwaromp
 Buk fek kumwianámp karao sérrá,

“Yino waráp arop fi yakáp námpara,
 kápae kare por yinan tirá wour i konapon.

Arop fárakapao yinan nke nap te,
 yénképrá kák mwanap sipsip niamp námpono.”

³⁷Aeno Kraiss nomwan yonkwae touwenámp te, apae ankank nomp
 pourouk korop námpan kor, mao nomwan yaewour nánko kwe-pwar
 konámpon.ⁱ 36 Sng44:22’ ³⁸Kare karon. Ono waeman mér kare
 nampon: Apae ankankao nomwan yonkwae touwenámp Kwaromp
 yaekamp samp naenámpanáp. Ae te sumpwi konapao ni, yiki yakao
 nie? Ensel fákáreao ni, kwatae-arop nkwakwe makeramp kárákáreao
 nie? Oukoumwan yakápnep ankankao ni, wakmwae korop naenámpan
 ankankao nie? ³⁹Yámar kear mekamp ankankao ni, waempomp
 némpoukamp ankankao nie? Mámá ponankor ankank máte, nomwan
 Kwaro aropompnámp mekamp pwarokwap mwanap pourou mono. Am
 aropomp te nomp Tokwae Kar Kraiss Jisas námpan sámp námpon.^j

Polo Israel firan nkea aropompa waemp kar

9 ¹⁻³Awu! Onomp firáp Israel fákáre kwae! Awu! Onomp Juda
 ankwapyaeánáp fákáre! Ono te yumwan yonkwae touwe
 tokwaeria, Kraisonámpok korop napo Kwaro yumwan warko
 éréképano kar nampon! Aeria kápae kare por yumwan yonkwae
 touwe kareria yumwantá ninik tokwae konampono. Ono te
 Kraissompara, ono kare kar sénampono. Ono yankar mono. Yiki Kor
 Spiritao onomp ninik mek yiki kor ninik sápeanánko, ono am kar
 sénamp te, wae kare karonorá mér nampon: Kraiso onomp ninikaok
 naenámpanria te, ono man turunk nanko, onan náráp fi mekamp ek
 far-pwar nánko, nopok yumo fwap am éri mek koropea Kraissomp
 firáp yakáp mwanapon. ⁴Kwar te Judan te waeman kápae kare
 ankank sánk námp tane, am fárakap te apae nánko, Kwaromp kar
 wa mo napon? Am fárakap te Israel fi ara, Kwaro náráp tárápunoria
 nánkárápea maok, náráp kárákáre ntiaka wae tokwae kwapwe
 nénkámpon. Kwaro am fárakapan sérrá, ‘Mao náráp tárápu yakáp
 napo, taokeyak nanamp’ rimpon. Mao am fárakapan námokuráp lo
 karan nénkria lotu mwanap ninik méntér yénképámpon. Tá mao ‘Ono
 yumont yakriaka yaewour nanampono’rá sérimpon. ⁵Am fárakapamp
 wokwaekamp appeyaenáp Abraham, Aisak, Jekop te Israel fi
 forokoranap appeyaenáp támaono. Táte wakmwae Kraiso apárokamp
 arop arákarea, am fi mek arop kare yakámpon. Mao te námoku

ⁱ 8:35-37 2 Ko 4:8-11   ^j 8:38-39 Jo 10:38

Kwarara, ankank ponankor taokeyak námpara, nomo ankár maomp eran saráp sakap mwaro!^k

Kwaro koumteouráp aropan náráponoria nánkárápámpán sénámp kar

⁶Kápaē kare por onomp fi aropan aropomp nampan maok, Kwaro Juda fi ‘Yumwan yaewour nanamp’rá sérímp kar te kwaporok pwar mono. Ono wae mér nampon, am ou mekamp arop ankwapmwaek Kwarén mér mo nap te, Kwaromp Israel fi kare mono. ⁷Nomo ‘Máte ponankor Abrahamomp ou fekamp yakáp nap te Kwaromp tárápu kare’rá sér mwareano, mono. Wokwaek kar Kwaro Abrahamén, ‘Aisakomp fekampao saráp waráp firáp yakáp mwanapono’ rimpon.^l ⁸Arop éntupwar naropwaromp yiri fek saráp forokarea yakáp nap te Kwaromp tárápu mono. Arop ankár Kwaro tak nanamprinámp kar wawia karenoria mér nap fek forokarinap aropao maok, maomp tárápu. Am tak nap te Abrahamomp finon. ⁹Kwaromp arop ankwapan nánkáráprá ‘Onompono’rá sénámp te ará: Kwaro arakrá sérímp: ‘Ono wae séri tari nampara, warko arákarrá kárákáre mént korop nanko te, Sara kárákáre sámpeaka fwap poumou-táráp sámp naenámp’ rimpon.^m ¹⁰Am támao mwar mono. Warko wakmwaek nomp wokwaekamp appe Aisak Rebekan sámpeanánko, táráp anánk feae sámpánko, Kwaro sérímp kar ankwap aran ninikenke. ¹¹⁻¹²Am tárápyar oukoumwan éntupwar sámp mo fek, am tárápyarao kwapwe kare ninik sámp nep te, oukoumwan mér mo, kwatae ninik sámp nepan kor mér moepo maok, Kwaro Rebekan ‘Nae-táráp te nánaeramp yae ankore mek yak naenámp’ rimpon. Am táman Kwaro námoku aropan náráponoria nánkáráp konámp ninik érik yénkép námpon. Am tárápyaran apae nenepaoeanrá nánkáráp mono. Kwaro námoku ankwapan náráponoria nánkárápriaka, ankwapan te mono.ⁿ ¹³Aeno Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon, “Ono te Jekopén maok warákár kare nampon. Aeno Ison te warákár mo nampon.”^o

¹⁴Kwaro am tak námp ninik nánko te nomo ‘Pwi yak mono’rá sér mwanámp nie? Mo karono. ¹⁵Aeno wokwaek kar mao Mosesén arakrá sér, “Arop onomponoria namp te man fwap yaewour nanampon. Tá ankwap man aropomp namp te, taknámp fwap aropomp nanampon.”^p ¹⁶Aerá sénámpara, Kwaro aropan náráponoria nánkáráp námp te aropamp ninik fek, tá maomp tére tokwae fek te mono. Am te Kwaro námokuráp ninik fek saráp aropompria námpon.^q ¹⁷Moseso manénkir Kwaro King Feron sérímp karan kumwimp te arakrá sérímp: “Ono amwan ‘King yakae’rá séri namp te, onomp kárákáre tokwae amwan yénkép nanko, koumteouráp arop kápaē kare apárok mwaek onomp e

^k 9:5 Mt 1:1-2; Jo 1:1 ^l 9:7 Stt 21:12 ^m 9:9 Stt 18:14 ⁿ 9:11-12 Stt 25:21,23

^o 9:13 Mal 1:2-3 ^p 9:15 Kis 33:19 ^q 9:16 Ta 3:5; Ef 3:9

tokwae érik farákáp mwanapon.”^r 18 Aempara, nomo wae mér námpon: Kwar te arop ankárakampan aropomp naerianámp te fwap man aropomp i konámpon. Tá ankwap te monoria kárákáre naenámp ninik sánk naeria te, fwap am ninik sánk naenámpon.

Kwaromp youpoukwap ntiaka aropompnám kar

19 Ono má kar má kumwi namp, yumo nkeaka onan makrá sér mwanape: “Ae te Kwaro arop ankákárakrá náráponoria nánkáráp námpon kwamp te, apaeritea arop kwatae napo, kar sér i konámpon? Arop te wa fwap námokuráp ninikaokria Kwaromp ninik kwe-pwar naenámpanáp.” 20 Amo te wa nap kwamp, Kwaro taknámpon ninikan man yopor nanapon? Ae te arop kwar fek sospen yoroianánko am sospenao man ‘Amo onan apaerá makrá yoroí nap?’^s rá sénaenámp nie?^s 21 Aropao kwar ankárakrá fek sospen anánkaopwe yoroia maok, ankwap mek kwapwe kare ankank kákriaka, tá ankwap mek sampwae kák naenámp te am te kwatae námpon nie?^t 22 Kwaro kuri tak i konámpon. Mao te námokuráp youpoukwap námpon érik yéncép nánko maok, ponankor arop maomp kárákáre tokwae mér mwanapon. Am sospen te nopok Kwaro youpoukwapria kot nánko, touwe kwatae sámp mwanap wae nánapi yakáp napan maok, Kwaro tamak fopwari pap mo, yépcrá yak námpon. 23-24 Am te apae riteanápe, maomp ninik te arop ponankor náráp wae tokwae ntiaka kárákáre, tá kwapwe kare tankáp mwanap maomp aropomp sámp mwanap arop fárákapan nénk nae ritea námpon. Am aropomp sámp mwanap arop fárákap te nomo Juda firao saráp mono. Nomo arop ankwap firao kor mént sámp mwanámpon. 25 Profet Hosea kor wokwaek kar arop Kwaro nánkáráp konámpon ninik fek kumwiaka arakrá sérimpon:

“Wokwaek te

am arop fárákap onomp firáp yakáp moiapao maok,
wakmwaek te onomp firáp yakáp mwanapon.

Wokwaek te am fárákapan
ono warákár moiampan maok,
wakmwaek te ono am fárákapan
warákár kare nanampon.”^u

26 Am némpouk te ono sérrá,

‘Yumo te onomp arop fi mono’ ri nampan maok,
am némpouk táman ono sérrá,
‘Yumo te yaká yak konamp Kwar
onomp tárápunorá sénampon.”^v

27 Wokwaek kar Aisaia arakrá sérimpon: “Juda fi éképouk kamp kárák kápae niamp arak nánko te, Kwaro némpi ankwap yinink fi mwar

^r 9:17 Kis 9:16   ^s 9:20 Ais 45:9   ^t 9:21 Jer 18:6   ^u 9:25 Hos 2:23   ^v 9:26 Hos 1:10

érékép naenámpón.”²⁸ Am te apae riteanápe Kwar Tokwaerao koupour koropeaka apárokamp arop ponankor youroukoupia kápaie kare aropan ‘Yumo te faokorenk’rá sénaenámpón.”^w ²⁹Tá wokwaek kar Aisaia ankwap kar am fek séri námp te arakrá sérimpon: “Aeno yámar mekamp ankank ponankor poukeyak konámp Kwar Tokwaerao nomo ankwap yininkaopwe nomwan kor taokeyak monkoría te, Sodom ntiaka Gomora mekamp aropani námpnámp taknámp ponankor arop fi tomore mwarámpón.”^x

Juda fi mér kare moria, yae-párák kare arop yakáp monap kar

³⁰ Arop ankwap fi Kwaromp yi fek yae-párák kare arop yakáp mwaria tére kárákáre mo nap te, wae Kwarén mér nap fek maok, Kwaro nke námp fek te yae-párák kare aropono. ³¹ Aeno Israel fi te Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop yakáp mwaria lo ankwap oupouroukapaok maok, am lo nke moria, yae-párák kare arop yakáp mono. ³² Am te Jisasén mér nap fek yae-párák kare ninik sámp te mono, námoku térerá am fek yae-párák kare arop yakáp mwanámpán mpweria napon. Jisas te yumwi fek pu tikipria sikiríp konap niampara, ³³ Kwaro wounáprá sérimpon kar profet Aisaia kumwimp te arak rimpon:

“Yumo nkenke! Ono Saion Faonkwek arop pu tikíp mwanap yumwi ankáránk páte nampon. Ono kárákáre kor yumwi páte nanko, arop kápaie kare nke moitea tukupria am yumwi fek pu tikipria sikiríp mwanapono. Arop man mér námp te kwaporok yépeki pwarria pwarápaie mono, mao sénámp kar kare kar korop naenámpón.”^y

Juda fi Kwaromp ninik kwapwe mér moiap kar

10 ¹ Kémpiyae tárápu, ononamp Juda fi Kwaro oukoumwan érékép mo námpantá, am firan aropomprá ninikria, Kwaro am fárákapan warko éréképanoria kápaie kare por kar toropwap nampon. ² Ono te am fárákapan te wae mér namp kwamp arakrá sénampon: Am fárákapan te Kwaro warákárnámp ninikaok mwaria kárákáre kar napao maok, Kwaromp ninik kare mér mo napon. ³ Kwaro námoku ninik námpaok ‘Yae-párák kare arop’rá sér i konámp ninik te mér mono. Námokuráp kárákáre fek, yae-párák kare arop yakáp mwarria napon. Aenapara, am fárákapan te Kwaromp yae ankore mek yakápria, mao námoku térea, yae-párák kare arop yoroi papanoria yénképeyakáp mo napon.^z ⁴ Am fárákapan

^w 9:27-28 Ais 10:22-23   ^x 9:29 Ais 1:9   ^y 9:33 Ais 8:14; 28:16; 1 Pi 2:6,8

^z 10:3 Ro 9:31-32

te mér mo napon: Kraís te mao lo tapokwapea pwate námpara, arop ponankor Kraisen mér nap te, Kwaro nke námpek fek yae-párak kare arop yakáp napon.

⁵Moseso am ninikia lo aropan fwapokwapia yae-párak kare kák konámp ninikan kumwiaka sérrá, “Arop ponankor lo karwaok tukup napo maok, am loao am fárakapan yiki yakáp mwanap nénk konámpon.” ⁶Aeno nomo Kraisen mér nánko, Kwaro nomwan ‘Yumo te yae-párak kare aropono’rá sénánko, nomo Moseso sérimp niamp pourouráp sérrá, “Yumo te ninikrá arakrá sér mwarea napon: ‘Wa narek pok naenámpon?’” [Am te Jisasén warámpea ékia napo, nomwan yaewour naenámpria nap niampono.] ⁷Tá “Yumo te ninikrá sér mwarea napon: ‘Wa waempomp némpouk pik naenámpon?’” [Am te Kraisen warámpea aokea napo, nomwan yaewour naenámpria nap niampono.] ⁸Aenapan maok, mómá kar fi kor ninik te ará:

“Kwarén mér mwanap kar te
wae yino érik farákápeanánko
waeman yiráp wonae fik yak,
tá yiráp ninik mek yak,
tá yiráp táp mek yak námpon.”^a

⁹Aeno amo ‘Jisas te Tokwae Karono’ ria érik sériaka, amo kor Kwaro Jisasén apár me mekamp fárámpea pap námpek karenoria mér napo maok, Kwaro amwan kor warko warámp naenámpon. ¹⁰Nomp ninikao Jisas Kraisen mér nánko te, Kwaro nomwan ‘Yae-párak kare arop’rá sénámpon. Tá nomp am mér námpek érik farákápek nánko te, Kwaro nomwan warko éréképek konámpono.

¹¹Kwaromp Buk fekamp karao sénámp te ará: “Arop Kwarén mér kare námpek te, kwaporok yépéki pwarria pwarápea mono.”^b ¹²Kwar Tokwae ankárankamp támao nomo ponankor nomp Tokwae Karono. Juda fi, tá ankwap fi ankárankamp pourouráp ninik fek saráp námpon. Aenámpara, arop ponankor man sénapo te, kwapwe kare karerá kák konámpono.^c

¹³Kwaromp Buk fekamp karao am fek arakrá sér: “Arop ponankor Kwar Tokwaeramp e karákaprá wumwi napo te, am fárakapan warko éréképek naenámpono.”^d

¹⁴Aeno arop fárakap man mér moria te, mokopia man nomwan yaewouraeria turunk mwanapon? Tá arop kar wa moria te, mokopia man mér mwanapon? Tá arop ankwap am fárakapan kar farákápek mo napo te, mokopia am fárakap kar wa mwanapon? ¹⁵Tá kar farákápek naenámpek arop tirá kérépek mo napo te, mokopia kar farákápek mwanapon? Kwaromp Buk fekamp kar te arakrá sénámpon: “Koumteouráp arop te Kwapwe Kare Kar sámpá koropnámpek aropan nkea te warákár kare mwanapon.”^e

^a 10:8 Lo 30:14   ^b 10:11 Ais 28:16   ^c 10:12 Kl 3:11; Ga 3:28   ^d 10:13 Jol 2:32

^e 10:15 Ais 52:7

Israel fi ankwapmwaek saráp Kwapwe Kare Karwaok tukupap kar

¹⁶Aerámpan maok, ponankor kounteouráp arop te am Kwapwe Kare Kar wa mono. Profet Aisaia mákia kokwaetea Kwarén sérrá, “Tokwae Kar e! Wa mokop yino farákápnámp kar méria, karenorá ninik námpon?”^f

¹⁷Nomo wae mér námpon: Nomo Kwaromp kar wa nánko maok, am támao nomp ninik mek mér mwanámp sáp konámpon. Am kar nomo wa námp te Kraisoí námpan farákápnap karonó. ¹⁸Tá ono ankwap turunk nae: Ae te Israel fi te oukoumwan mómá kar fi wa mo nap nie? Mono. Mao te wae wawi naponó.” Buk Song fek kumwiakapao arakrá sénámp, nomo wae mér námpon:

“Kwaro sámp-kérépámp aropamp kar
waeman apár-apár ponankor,
némp-némp ponankor akwap námpon.”^g

¹⁹Aeno ono ankwap turunk nae: Ae te Israel fi te má kar te mér mo nap nie? Mono. Waeman méri yakáp napao napon. Manénkir te yumo ankár Moseso farákápámp kar aran ninikenke:

“Ono e moráp kánanke kwatae
yonkwae kour moráp ankwap fi arop érékép nanko,
amnamp ninik támao
yumwan am fárákapan kokwarokria
yopor mwanap ninik sánk naenampon.”^h

²⁰Aisaia kor kar kárákáre fek arakrá sérimpon,

“Arop fárákap onan oupouroukia nke moinap te
oukoumwan onan wae nke napon.
Arop ankwap fárákap
onan te ‘Maeno?’rá turunk moinap arop fárákapao
nke nap fek te
ono wae érik korop nampon.”ⁱ

²¹Aeno Aisaia te Israel firan ninikria arakrá sérimpon: “Ono waeman kápae kare por am kwekáprá ták-sír i konap arop fárákapan warko érékép naeria yae nánapia yépékrá yak konampon.”^j

Kwaro Israel fi ankwapmwaek aropompnámp kar

11 ¹Ono arakrá turunk nae nae: Am tak nap te, Kwar te náráp Israel fi mekamp kounteouráp aropan te ponankor sinamp nie? Mo karonó. Ono kor Israel fi mekamp aroponó. Ono te Abrahamomp ou fekampao namponó. Ono te Bensamin yakámp fi mekamp aroponó.^k
²Am fi te Kwaro wokwaek kar nárápono rimpara, am firan te younkwe

^f 10:16 Ais 53:1   ^g 10:18 Sng 19:4   ^h 10:19 Lo 32:21   ⁱ 10:20 Ais 65:1   ^j 10:21 Ais 65:2
^k 11:1 Fl 3:5

sir moimpon. Ae te yumo Kwaromp Buk fekamp Elaijaoinámp kar te mér mori kwapon? Mao aropomp kar fek sérrá, ³“Tokwae Kar e, arop fárakapao waráp profet fákáreran tirá wouria maok, waráp alta yumwi yokwarámp rá épér naponono. Aenapo, ono ankárankamp mwar yak nanko, oukoumwan onan kor sámp-wouroump mwaria wae nape.”¹ ⁴Aerámpan maok, nopok Kwar te nopok man apaerá sérimpon? Mao te arakrá sér: “Amo nápar yak mono. Ono éréképnamp arop 7000 te kwekár kwar Balén kwaráp torokomprá man lotu moi naponono.”^m ⁵Taknámp, oukoumwan máná ke fek kor ankwapmwaek yakáp napo, Kwaro am fárakapan aropompria náráponoria nánkáráp námpon. ⁶Mao te tére napan nkea ninikia nánkáráp mo i konámpon. Námokuráp ninik fek ninikia érékép námpara, térenap ninikan nkea nánkárápeanánko te, am námoku ninikia éréképeanánko te, námoku ninikia yaewour naerianámp ninik te kare kar mono.

⁷Aenámp te nomo apaerá sér mwanámpon? Am ankank Israel firao sámp mwaria tére kárákareap te sámp moiapon. Kwaro náráponoria nánkárápnámp arop ankwap fárakapao saráp sámpapon. Tá ankwap fárakap te maomp ninik kárákáre námpara, sámp moiap te. ⁸Kwaromp Buk fek sénámp niampn:

“Kwaro am fárakapan ouwipi pamp i konap niampi pap nánko,
yirao kor Spiritamp ankank nke mo,
woupwirao kor wa moiap te,
Am takiap te yakrá koroepa oukoumwan námpon.”ⁿ

⁹Devito kor takrá sérimpon,

“Kwar e! Amo am fárakapan pounk napo,
kwapwe kare ankank fek warákareaka,
mao te wae, amont yae-párak yakáp námpan mpwe
yonkwae napo,
amo touwe kwatae nénk napo,
nape firao apár me mek pik námpon niamp mwanapon.”^o

¹⁰ Am fárakapamp yi te kirikipá pap napo,
nke mwanap pourou mo mwanapon.
Am fárakap kápae sámp nap fek te,
ankár kare kor nánákápia páte napo,
ankár taki yaká yakáp mwanapon.”

Kwaro arop ankwap fi warko éréképnámp kar

¹¹Aenapan, ono turunk nae rae: Am Israel fi te Jisasén mér mo nap te, wae ponankor kwatae akwapria moyakáp nap nie? Mo karonono. Am

¹ 11:3 1 Kin 19:10,14   ^m 11:4 1 Kin 19:18   ⁿ 11:8 Lo 29:4   ^o 11:9 Sng 69:22-23

fárákap Kwarén younkwe sínapo maok, am mwae kup fek táman Kwaro ankwap fi aropan warko érékép námpon. Kwaromp ninik te, Israel fi am kwapwe kare ninik mao ankwap firan takrá tére námpon nkea kokwarokrá kikiank mwanapria námpon.^p ¹²Wokwaek Israel fi Kwarén younkwe sákap ke fek te, Kwaro ponankor apár mekamp koumteouráp aropan yaewoura wae námpono. Am Israel fi Spiritamp ankank mo nap fek te, Kwaro ankwap fi aropan kwapwe kare fwapokwap námpon. Aenámpara, nánkár Israel fi warko Kwaronámpok arári korop napo te, nomo wae mér, Kwaro ponankor koumteouráp arop firan kwapwe kare kare ninik fek yaewoura wae naerámpon.

¹³Aeno oukoumwan te ankwap fi koumteouráp arop yumwan kar sákap nae nae: Kwaro onan sámp-kérép námpon te, arop ankwap fi yumo ou mek téreaeria sámp-kérép námpanotá, ono má tére man, am te tokwae kar ankankonoría aesioría warákár nampon. ¹⁴Am te apae riteanápe, onomp ninik te Kwaro ankwap fi yumwan éréképeanáko, kwapwe kare yakáp napantá, Juda fiaokor nkea kokwarokria koropanáponoria nampon. Tá am fek táman ono ankwap fárákap érékép nanampon. ¹⁵Karenono. Kwaro Juda firan far-pwar námpon te, warko ankwap arop fi ponankor éréképeanáko, Kwaronámpok koropea méntér ankáránkamp fi yakáp napon. Aenámpara, Kwaro warko Juda firan érékép náko te, sumpwi napao, warko fárámp konap niamp araknámpon mwanapon. ¹⁶Arop pan tokwapea, am fekamp kánanke sámpea Kwarén sákap nap te am pan te ponankor Kwarompon. Ankwap te, yao arák Kwarompao náko te, yowe ponankorao kuri Kwarompon.

¹⁷Israel fi te yao oliv kwapwe niamp maok, Kwaro yowe ankwapmwae karrá tokopea épéri námpon. Tá ankwap fi yumo te yao pwae mekamp kwaporok yaknámpon oliv yowe kor niamp maok, Kwaro yumwan tia oliv aopwe kare fek kirimpea yárákarea pwate námpon. Aetenáko oukoumwan te yumo am oliv aopwe fekamp yiri kwapwe am yowe kor kareao sámp námpon niamp sámpria kwapwe kare yakáp napon. ¹⁸Aenámpara, yumo te, am yowe kor karean kámákár tukup námprá niniki kwapon. Yumo takrá ninik nap kwamp te, yumo ankár fwapi ninikitea kipo. Yumo yowe kor te am aopwe koran yiri sákap mono. Aopwerao maok yumwan yiri sákap konámpon.

¹⁹Aeno yumo te 'Kwaro am yowe kare karámp-tákapnámpon fi te, ankwap fi námwan am fek kirimpea naeria ninámpono' ria sér mwanape. ²⁰Tá kare, Kwaro taki námpan maok, amnámpon fi kor te mér mo napantá, karrá tokopea épéri námpon. Tá yumo mér napara, fwap yakáp napon. Yumo te 'Ono wae mér nampono' ria warákár-séri kwapon. Apáp fek yakáp kip. ²¹Kwar te oliv yowe kare wuriman taki yakanoria pwar

moi námpara, yumo mér mo napo te, yumwan kor taki yakápenkria pwar mono. ²²Yumo te ankár fwapia ninik kipo. Kwar te arop aropomp naenámp ninik, tá yopor naenámp ninik méntér i konámpono. Arop Kwaromp ninikaok mo, pwar nap te, am fek táman yopora waeria touwe tokwae sánk konámpono. Aenámpao maok, yumo oukoumwan kor man méria paokop napo, Kwaro nkeaka warákáránko, yumo maomp kwapwe kare ninik mek yae-párak yakáp napono. Mo naporía te, yumwan kor yao yowenámp taknámp karrá tokop naerámpon.^q ²³Aeno am yao yowe ankwap wokwaek karrá tokopámp warko mér napo te, Kwaro warko am yowe kor aopwe kor fek kirimpea pwar naenámp. Kare karonó, Kwar te fwap warko mént kirimpea pwar naenámp. ²⁴Yumo wae mér napon: Wokwaek te yumo yao pwae mekamp oliv yowe yakápapan maok, Kwaro yumwan karrá tokopea sankoroepa oliv kwapwe mek kirimpea pwarari námp te, am te yumokuráp yao aopwe kare mono. Aenámpara, kareno, am oliv yowe kare fwap warko sámpeaka námokuráp yowe fek am fek kirimpea pwar naenámp.

Kwaro náráp aropomp ponankor aropan yénkép naerianámp kar

²⁵Kémpiyae tárápu, takria yumo, yino te wae mér tokwae námponorá ninik mwanape. Aeria namp kwamp, am mek wouroumpyeknámp karan yumwan mérenkria érik sénaeria nae. Juda ankwap fárakap ankár námokuráp ninikaok tukupria kárakáreapo maok, arop ankwap firaomékir Kwaronámpok koroepa mao kouroump tari námp fek akwapá sámpea pwi yakanoria ninámpon. ²⁶Tá am ke fek táman Kwaro warko Israel firan ponankor érékép naenámp te, mao náráp Buk fek Aisaia kumwiakámp kar niampon:

“Arop ankárank Israel firan érékép naeria
yépékrá yak námp,
Jerusalem meknámp fárámpea korop naenámp.
Mao te Jekopomp fekamp koumteouráp arop ponankor
yaewour nánko,
kwaromp kar ták-sir konap ninik pwar mwanapon.

²⁷Am ke fek táman
ono am fárakapént kontrak yororia
maomp kwatae ninik ponankor
tirá épéria pwar nanampon!”^r

²⁸Juda fi te Jisasoinámp Kwapwe Kare Karan younkwe sínaponó. Aeria maok, am fárakap te Kwaromp yopor arop niampi yakáp napo, am támao ankwap fi arop yumwan yaewour námpono. Aeno wokwaek kar Kwaro náráponoria nánkárápnámp arop fárakapan te, oukoumwan nouroupi

yak námpon. Mao te maomp appeyaenápén ninik námamp kwamp, am tak námpono. ²⁹Am te apae riteanápe, Kwaro arop nánkárápea wumwiria ‘Ankank sánk nae’ ria sénámp te, ankwap ninik sámpria pwar mo i konámpon. ³⁰Wokwaek yumo te Kwaromp kar ták-siranapan maok, oukoumwan te Israel fi kar ták-sinapo, am fek táman yumo Kwaromp aropomp sámp napon. ³¹Tá taknámamp oukoumwan Israel fi Kwaromp kar ták-sinapan maok, am yumo oukoumwan sámpnap aropomp am fárákapao kor wakmwaek sámp mwanapon. ³²Kwaro numwar takanáponorianánko, am kar ták-sinap ninik támao ponankor aropan fákápá fákeyak námamp te, am ponankor aropan náráp aropomp yénkép nanampria námpon.

Nomo Kwaromp eran sakap mwanámp kar

³³Wakwe! Kwaromp kwapwe kare ninik, tá maomp yonkwae kour, tá maomp mér te yoporop tokwae karia top-pwarámpea solwara youao pik námamp niámpon! Arop nomo te Kwaro námoku naeria ninik námamp méria ankwap aropan farákáp mwanámp pourou mono. Nomo te mao térenámamp ninik te mér mwanámp pourou mono. ³⁴Aenámp te Kwaromp Buk fekamp karao sérrá,

“Wa mokop Kwar Tokwaeramp ninik méri námpon?

Tá wa mokop man ninik sánk námpon?

³⁵Wamékir Kwarén ankank sánkeanáko,

Kwaro nopok man sánk naenámpon?

Am te mo karono.”^s

³⁶Kwar námoku te ankank ponankor yoroia, mao kápae kare ankank fi korono. Ankank ponankor te mao námokuráp sarápono. Aenámpara, nomo te ankár maomp eran sakap saráp yakáp mwanámpon.^t

Nomp pourou ankár Kwarén ofanámp sánk mwanámp kar

12 ¹Kémpiyae tárápu, ono Kwaromp aropomp tokwaeran ninik namp kwamp, yumwan érik kárákáre fek sér rae: Yumo yiráp pourou te ankár oukoumwan yiki yakáp nap fek ankár Kwarén ofanámp sánkria, maomp tére mwanap amwar kar yakápria, Kwaro warákárnámamp ninikaok saráp paokop kipo. Yumo tak nap te ankár yiráp Kwarén lotu kare nap támaono.^u ²Yumo te apárokamp aropao kwatae ninik fek paokop nap niamp paokopi kwapono. Yumo ankár, Kwaro numwar yiráp ninik wourékam yoroi papanorá yénképá yakáp kipo. Takria maok, yumo fwap Kwaromp ninik mér mwanapono. Am ninik te ará: Kwapwe kare ninik mériaka, Kwaro warákárnámamp ninik, tá ankár pwi yaknámamp ninikan mér mwanapon.^v

^s 11:34-35 Ais 40:13; Jop 41:11   ^t 11:36 1 Ko 8:6   ^u 12:1 Ro 6:13   ^v 12:2 Ef 4:22-24; 5:17

Yiki Kor Spiritamp ninik fek tére mwanámp kar

³Kwaro námoku ninikia onan ourour sápea, náráp tére nanapria nánkáráp námpara, ono yumwan ponankor ankákárankan mér kipria sénae rae: Yumo te yiráp mér, yiráp ninik younkoup nap te, námo ankwapan kámákár akwap namprá ninikia warákár-séri kwaponó. Yumo ankár fwapi youroukoupia maok, yae-párák kare ninikria yiráp Kwaro sánknámp mér am puri fek tére kipo.^w ⁴Nomo te wae mér námpon, nomp pourouk yakápnámp ankank te kápae karerao maok, moumountukri tére naponó. ⁵Taknámp, nomo kuri aropao kápae kare námpao maok, Kraiséén mér námpara, ankárankamp finono. Nomo ankákárank ponankor maomp pourouk tukuri yakáp námpara, énéni yakáp námpono.^x

⁶Kwaro námokuráp ninik fek nomwan yaewourria maok, námokuráp ourour nomwan wor-pwate nánko, ankákárankrá moumountukri mér ti-sáp námpon. Aenámpara, arop ankwap profet kar farákáp konámp kwamp te, mao ankár náráp Kwarén mér námp puri fek farákáp kuno. ⁷Táte arop Kwaromp ankwap koumteouráp aropan yaewour naenámp mér námp kwamp te, mao ankár am tére táman tére kuno. Táte arop ankwap tisamp térean mér námp kwamp te, mao ankár tisa tére táman tére kuno. ⁸Táte arop ankwap ankwap fárakapamp ninik mek kárakáre sánk naenámp tére mér námp kwamp te, mao ankár am táman tére kuno. Táte arop ankank monap koumteouráp aropan yaewourrá ankank nénk námp kwamp te, ankár aropompria warákár fek nénk kuno. Tá arop ankwap tére taokeyak konámp te, mao te ankár am tére táman kárakáre fek tére taokeyak kuno. Tá arop ankwapao arop ankwapan aropompria yaewour naenámp kwamp te, ankár warákárrá yaewour kuno.^y

Nomo ankár ankwapyaenáp fárakapan nouroup kare mwanámp kar

⁹Yumo arop ankwapan nouroup mwaria te, ankár kare kar ninik meknámp kar kipo. Yumo te kwekár ninik feki kwaponó. Kwatae-námp ninik te ankár younkwek pwarará ankár Kwaromp kwapwe kare ninik fek saráp kip. ¹⁰Yumo Kwaromp ankwap koumteouráp aropan nouroup nap te, ankár yiráp ankwapnáp karean nouroup i konap niamp kipo. Yumo ankár arop ankwapamp eran saráp kárakáre fek sakap kip.^z

¹¹Yumo te Kwaromp tére mwaria nap te, kokwae kwaponó, kárakáre fek ankár tére mwar karrá warákárrá tére kipo.^a

¹²Yumo te Kwarén mériaka, Tokwae Karao yumwan yaewouranoria yépékrá yakáp nap kwamp te warákárria maok, yiráp pourouk kar korop

^w 12:3 Ef 4:7   ^x 12:4-5 1 Ko 12:12   ^y 12:6-8 1 Ko 12:7-10; 1 Pi 4:10-11

^z 12:9-10 1 Pi 1:22   ^a 12:11 Kl 3:23

námpon kor, wampwe kwaeria kárákáre fek yakápria, Kwarén kápae kare por kar toropwap saráp yakáp kip.^b

¹³Aeria maok, Kwarén mérnáp arop ankwap fárákap ankank mo napo te, yumo am fárákapan yaewourria maok, tá ankwap némpoukamp arop yumonapok korop napo te, am fárákapan fwapia taokeyakáp kipo.

¹⁴Tá ankwap te, arop yumwan kar napo kor, yumo Kwarén ‘Am fárákapan yae-párák kare yaewourae’rá sér kipo. Kareno, ankár makrá sér kipo. Aeno yumo te, Kwaro man kwatae papanoria kar toropwapi kwaponono.^c ¹⁵Yumo te ankár warákáránknáp aropént warákáránk kipo. Tá yumo éménknáp arop fárákapént éménk kipo. ¹⁶Yumo te ankár yumokuráp pourouran yaewour i konap niamp, take pourouráp ninik fek arop ankwapan kor tak kipo. Yumo te, arop tokwae yakáp mwarrá niniki kwaponono. Yino te mér kwapweráp aroponoria yiráp e sakap kwapon. Yumo te némpoukamp aropént fekarea tére mwarria warákár kipo.^d

¹⁷Yumwan kar sénapo te, yumo nopoki kwapon. Yumo te arop ponankor nke nap fek te yae-párák kare ninikaok paokop kip.^e ¹⁸Yumoku kok ampwae sámprá yorowar mwanap ninik sámپ kwaponono. Yumo ankár kápae kare por arop ponankor ankárankamp ninik fek yakáp mwanap ninikan saráp oupourouunk kipo. ¹⁹Onomp kémpiyae tárápu, yumwan napo te, yumo nopok mwarria niniki kwaponono. Nánkár Kwaro námoku am fek nopok naenámpria pwar kipo. Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sénámp te, yumo wae mér napon: Kwar Tokwaerao sérrá, “Nopok i konap tére te onomp téreno. Nánkáráp onoku am fárákapan touwe kwatae sánk nanampon.”^f ²⁰Aeno táte arop amwan yopor i konámpao yae-porokwe nánko te, amo ankár man fir sánkampo. Tá mao ént níkip nánko te, amo ankár man ént sánkampo. Tak napo maok, amo taknap nkeaka amwan i konámp ninikia pwarápaie tokwae sámپ naenámpnon. ²¹Aeno arop yumwan kwatae sénapo, yumo nopok sér mwanap ninikao yumwan kwe-pwar naeane. Amo ankár kwapwe kare ninikria maok, kwatae ninik apárok sámپ-anámp nanapono.

Nomo ankár Gavmano sénámpaok mwanámp kar

13 ¹Arop ankár ponankor Gavmano sénapaok kip. Nomo te wae mér námpon: Gavman te námoku kwaporok yak mono. Kwaro páte nánko yak námpara, am Gavmano tére nap te Kwaro sánk námpan tére napon.^g ²Aenapara, arop Gavmano sénánko, kar ták-pwar nap te, Kwaromp karan kor tak napara, am fek touwe sámپ mwanapon. ³Yumo te Gavmanén apáp te monoria nap kwamp te, kwapwe kare ninik fek yakáp napo maok, yiráp e sakap mwanaponono. Gavman yakáp nap

^b 12:12 1 Te 5:16-18   ^c 12:14 Mt 5:44; Lu 23:34   ^d 12:16 Ro 14:19; Fl 2:2-3

^e 12:17 1 Te 5:15   ^f 12:19 Lo 32:35; 2 Te 1:6-7   ^g 13:1 Ta 3:1

te, kwapwe kare niniknap aropan apáp sánk mono. Kwatae niniknap aropan saráp apáp sánk napon.^h ⁴Gavman fákáre te Kwaromp tére konap aropara, yumwan yaewour nánko maok, yumo yae-párák yakáp mwanapon. Aeno yumo kwatae ninik nap kwamp te apáp kipo. Yumo wae mér napon: Gavmano sampnám bainat te kwaporok samp mono. Mao te Kwaromp tére aropara, kwatae niniknám aropan touwe kwatae sánk naerámpon. ⁵Aenapara, nomo ankár Gavmanomp yae ankore mek yakáp mwanámpon. Nomo te touwe sámp mwanámptáman saráp apápría maomp karwaok mwareano. Nomo fwapia ninikia maok, am karwaok i konap te yae-párák kare ninikonoria méria ampaok mwanámpon. ⁶Am fi kor fek táman maok, yumo takis sir konapono. Am te apae riteanápe, Gavman te Kwaromp tére aropara, am Kwaro sánknámpté kárákáre fek taokeyakáp konapono. ⁷Aenapara, yumo te apae ankank Gavmanén sánk mwaria nap te, ankár sánk kipo. Yumo te nkwakwe make takis sámp konap aropan te ankár am takis sánk kipo. Yumo arop poukeyakáp konap aropamp yae ankore mek yakáp nap kwamp te, ankár maomp kar waria, man e tokwae sánk kipo.ⁱ

Nomo mokopia lo karwaok paokop mwanámpté kar

⁸Yumo te ankank nopok sánk mwanámptéria, kwaporok sámp nap, numwar taki yakanoria pwar kwapono. Koupour nopok sánk kipo. Aeno kwaporok nopok mwar sámpnámpté ankárankamp ankankao saráp yaká yak naenámpté, nomo arop ankwapan warákár kare mwanámpté aránon. Am te apaeritea námpanápe, arop ankwapan warákár námpté te mao waeman loaok kar námpon.^j ⁹Nomo te wae mér námpon: Lo karao sérrá, “Amo ankwapamp yupu, poumarop kokopori kwapon. Amo arop ankwapan sámp-wouroump kwapon. Amo oukuni kwapon. Amo arop ankwapamp ankank kikianki kwapon.” Mámá lo, tá ponankor ankwap lo yak námpté am tapokwap námpté te: ‘Amokuráp pourouan yonkwae touweria yaewour i konapnámpté taknámpté, ankwapan kor yonkwae touweria yaewouramp’rá sénámpon.^k ¹⁰Arop ankwapan nouroup i konámpté te, man kwatae ninik mo i konámpono. Aenámptéria, arop ankwapan nouroup i konámpté te, mao Kwaromp loaok kar i konámpon.^l

Ankár yae-párák kare paokop mwanámpté kar

¹¹Ono yumwan mámá ninik sénámpté te apae riteanápe, oukoumwan nomo yakápnámpté ke máte yumo wae mér napon. Aenapara, oukoumwan te yumo pamp nap pwarará ferámpté mwanap kenono. Yumo te wae mér napon, nomo wokwaek kar Kraiséen manénkir mérámpté fek te, Kwaro

^h 13:3 1 Pi 2:13-14   ⁱ 13:7 Mt 22:21   ^j 13:8 Mt 22:39-40   ^k 13:9 Kis 20:13-17

^l 13:10 1 Ko 13:5

nomwan érékép naenámp yae te oukoumwan éri yakámpon. Aeno oukoumwan mámá ke fek te wae fápaera korop námpon. ¹²Kumur te wae pwar naeria nánko, wae wakor korop naenámp wonae fik námpon. Aenámpara, nomo te kwatae kare kirikip mekamp ninik pwararea, aropao yorowar naenámp ankank yirir i konámpnám wae fekamp ankankan ti mwanámpon. ^m ¹³Nomo te arop wae fek paokop i konapnám taknám yae-párák kare paokop mwaro. Nomo te patiriaka mánmán ént fépérrá paokoprá, mánmán riaka nkwak mak mwareano. Nomo te kokoporrá paokopria loaok tukup mo, námokuráp ninikaok paokop mwareano. Nomo te arop ankwapan kokwarokrá yorowarrá paokop mwareano. ⁿ ¹⁴Yumo te yumokuráp wokwaekamp pourou fekamp ninik kwatae fek paokopi kwaponu. Yumo te ankár Jisas Krai Tokwae Karan saráp sámpea káraenámp yirimpea paokop kipo. ^o

Nomo ankwapamp yáran kwatae youroukoup mo mwanám kar

14 ¹Arop Kwarén méria, nkwakwe make lo mént tia yárania te, Kwaro onan warákár námpan mpwe ninik nánko te, yumo man yiki mwaek akwapnám ninik táman yopori kwaponu. Sánánkar porokwe fek sios mek warámp-sankorop kip. ^p ²Arop ankwap Kwarén mér kárákáre nám te, mao fwap ponankor nkwakwe make ankank fári konámpon. Aeno arop ankwap, Kwarén mér namp saráp pwi monoria ankwap tére méntér tapokwap nanaman mpwenám arop te, fir émi fár mo i konámpon. ³Tá arop fir ponankor fwap fári konám aropao, fir émi fár monám aropan nkea ninikrá wouroump-séri kwaponu. Tá nopok fir émi fár mo i konám aropao fir ponankor fwap fánám aropan nkeaka, mao lo ták-sinámponorá niniki kwaponu. Mono, Kwaro waeman am aropan kor warámp námponu. ⁴Amo te wa nap kwamp, ankwap tére aropamp tére nkea youroukoup nanapon? Táte mao kárákáre fek fokopeyakria tére nám, tá mao piká párákap nám, am te mao námokuráp arop tokwaerao saráp youroukoup naenámp. Aeno mao fwap kárákáre fek fokopeyak nám te, waeman Tokwae Karao námoku kárákáre sánk nánko, fokopeyak námpon. ^q

⁵Ankwap fákárerao ninikrá ankárankamp yae fek saráp Kwarén lotu i konaponu. Ankwap fákárerao ninikrá, ankár kumur méntép kor fwap Kwarén lotu mwanámpria ninik i konapon. Arop ponankor ankákáranrá námoku karerao fwapia ninikia méria, námoku ninik namp te yae-párákonoria ampaok tukup kipo. ⁶Arop ankwap fárákap ankárankamp yae fek saráp tokwae kar yaenoria lotu nap te, Kwar Tokwaeran ninikrá lotu napon. Ankwap fárákap fir ponankor fánap te, tá Kwarén ninikrá waeman warákár fek Kwarén aesioria fánapon. Tá ankwap fárákap fir

^m 13:12 Ef 6:11   ⁿ 13:13 Ga 5:16   ^o 13:14 Ga 5:16   ^p 14:1 Ro 15:7   ^q 14:4 Mt 7:1

émi wuri nap te, Kwarén ninikria waeman warákárria Kwarén aesioria wuri konapon.

⁷Nomo wae mér námpon: Nomo ou mekamp arop ankwap yiki yak te námokuráp ankankonorá ninik naeane. Tá sumpwiran kor taknámپ námokuráp ankankonorá ninik mono. ⁸Nomo yiki yakáp námپ te ankrá Tokwae Karampono. Tá nomo sumpwi námپao kor Tokwae Karamپ sarápono. Aenámpara, nomo yiki yakáp námپ, tá nomo sumpwi námپao kor, nomo te Tokwae Karamپ sarápono.⁷ ⁹Am te apaeria Kraiso kor sumpwia fárámپea yiki yak námپ te, mao te sumpwinap arop, tá yiki yakápnap arop fárákapamp Tokwae Karono.

¹⁰Aenámpara, amo te apaeria waráp ankwapwarápomp yárák nkeaka amo man ‘Kwatae námپ’rá sénapon? Táte arop ankwap amo apaeritea waráp ankwapwarápén wouroump-sénapon? Yumo te waeman mér napon: Nomo ponankor te Kwaro kot námپ fek fokouri yakáp mwanámپon.⁵ ¹¹Aeria Kwaromp Buk fekamp karao am kot mwanap kar táman sérrá:

“Tokwae Karao arakrá sénámپon:

‘Ono yiki yak nampao waeman kare kar sénamپon:

Arop ponankor kwaráp torokomprá me woukouria

onan loturia maok,

arop ponankor onan sérrá,

“Mao te Kwar kare támaono”rá sér mwanapon.’”^t

¹²Ae mwanapara, nomo wae mér námپon: Kwaro nomwan kot naenámp yae fek nomo ponankor ankákárank, nomoinámپ ponankor fi kor ninik Kwarén sér mwanámپon.^u

Waráp ankwapnápo kwatae ninik naenámp ninik sánk kwapono

¹³Ae mwanámپara, nomo te nonopok ‘Amo kwatae niniki nap’rá sér mwareano. Nomo fwapia arakrá ninik mwanámپon: Nomo nánko, arop nkeria kwatae ninik fek akwapantáno.

¹⁴Ono Jisas Tokwae Karént yakria, arakrá mér kare namپono: Nkwakwe make ankank námoku te oumi yak mo i konámپon. Arop námokuráp ninik mek, am ankank oumi yak námپrá ninik námپ kwamp te, wampwe pwar kun. Am te apae riteanápe mao námoku ninik nánko te, am ankank te oum námپono.^v ¹⁵Aenámp te waráp ankwapwarápo námoku, máte oumnámپ fironorá ninik námپan amo fánapo, mao amwan nkea ninik kápae sámp námپ te, am támao yénképrá: Amo warko waráp ankwapwarápén nouroup mo napon. Kraiso sumpwi námپ te am aropan kor warko warámp naenámpara, amo fir fánap fek waráp

^r 14:7-8 1 Te 5:10; Fl 1:21   ^s 14:10 Ap 17:31; 2 Ko 5:10   ^t 14:11 Ais 45:23; Fl 2:10-11

^u 14:12 1 Pi 4:5   ^v 14:14 Ap 10:15

ankwapwarápomp ninik kwatae pap kwapono.^w 16 Aeno amo firan fwaponorá ninik nap kwamp te, arop ankwapao ‘Am te kwataeno’rá sénaeria námpara, amo mérampo. 17 Am te apae riteanápe, Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te firráp ént fépér i konap lo fek koumpeyak mono. Kwaro náráp firáp taokeyak konámp ninik te yae-párák kare ninik, tá yonkwae porokwe konap ninik, tá warákár konap ninik mámá te Yiki Kor Spiritao nomp ninik mek kák námpon. 18 Arop am tak námpon te Kraisomp tére tére nánko, Kwaro maomp ninik kwapweran nkea warákáránko, aropao kor nkeaka warákár mwanapon.

19 Aenámpara, nomo ankár nomwan yaewour nánko ankárankamp pourouráp ninik fek yakáp mwanámp ninikaokria maok, nonopok mér námpon mek kárákáre sánk naenámp.^x 20 Amo te firan saráp ninikria, Kwaromp sios fákáreran sámpá yampouroui kwapono. Fir te ponankor kwapwe karean maok, amo ankwap fir ankárank fánapo, am támao arop ankwap nkeaka kwatae ninik námpon te, am te amo kwatae ninik napon. 21 Amo fir émi fánap, tá mánmán ént fánap, tá ankwap ankank fánapo, am táman waráp ankwapwarápo kor nkea mántwaokria kwatae ninik sámp nánko te, am ankank te warko taki kwapono.^y 22 Amo am ankank mériaka fánap kwamp te, ankwap aropan séri kwapono. Kwarént sarápampo. Arop ankank fánaeria ninikia Kwaro yonkwae porokwe sánk nánko te, am ankank te fwapara, warákár kuno. 23 Aeno arop fir émi ankank fánámp ke fek anánkaopwe ninik fek fánámp te, amnámpon ninik támao mao kwatae ninik námpon yénkép námpon. Am te apae riteanápe, am ankank te yae-párák kare nierá fwapia mér moria námpono. Táte nomo ankwap ankank nomo fwaponorá mér moria, tak námpon te kwatae ninik námpon.

Nomo ankár Kraisomp ninikaok mwanámp kar

15 1 Nomo Kwarén mér kárákárenámp arop fárákap nomo te Kwarén fwapia mér kárákáre moria ninik kápae sámpnap aropan te ankár yaewour mwanámpon. Nomo takria nomoku saráp ninikrá yaewour mwareano. 2 Nomo ponankor ankákárankrá nomp ankwapyaenápen warákár sánkria yaewour nánko maok, am fárákapao kwapwe kare ninik sámpea mér kárákáre fek yakáp mwanapon.^z 3 Nomo te wae mér námpon: Kraiso kor námokuráp ninik fek saráp yarak moimpon. Maomp ninik Buk Song fekamp karao sénámp te, Kwaro sérrá, “Arop amwan wouroumpnap kar te onomp pourouk koropá oupourouk námpon.”^a 4 Kwaromp kar ponankor wokwaek kar kumwiap te nomwan yénkép naenámpria kumwiapon. Am kar te nomp ninik mek kárákáre sámp nánko, Kwaro

^w 14:15 1 Ko 8:11-12   ^x 14:19 Ro 12:18   ^y 14:21 1 Ko 8:13   ^z 15:2 Ro 14:19; 1 Ko 10:24
^a 15:3 Sng 69:9

nomwan érékép naenámp kárakáre fek yépékrá yakáp mwanámpon.^b

⁵Nomo te Kwar ankáránkampamp kárakáreran saráp sámp nánko, mao saráp nomwan yaewour nánko, mér kárakáre fek yakáp námpon. Ono am Kwarén sénanko, yumwan yaewouránko maok, ankár Krai Jisasomp ninik fek saráp paokopria, ankáránkamp ninik fek yakáp mwanapon.

⁶Aeria maok, yumo ankáránkamp ninik fek yakápria yumo ankár énéнки Kwaromp e sakap mwanapon. Mao te Kwar, nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp Naropwarono.

**Kraiso Juda firan yaewourria arop ankwap
firan mént yaewourinámp kar**

⁷Aeriaka Kraiso nomwanmékir koropenkria éréképámpnámp taknámp, nomo kor ponankor ankákárankrá arop sios mek korop napo te, fwaprá kar korop naponoria éréképrá warákár mwanámpon. Am tak námp te aropao am nkeaka Kwaromp e sakap mwanapono.^c ⁸Ono arakrá sér: Krai te Juda fi nomwan yaewour naenámp tére arop yakámpon. Mao am taki námp te, Kwaro wokwaekamp appeyaenápén sérimp kar te, wae ponankor kare karonorá yéńkép námpon. ⁹Am takimp te, arop ankwap firao kor Kwaromp aropomp nkeaka, maomp e sakap mwanapria nimpon. Buk Song fekamp karao makrá sénámpon:

“Ono arop ankwap firént yakria,
Kwarén ‘Aesio’rá séria maok,
ono waráp e fek tár kar sámp nanampon.”^d

¹⁰Kwaromp Buk fekamp ankwap kar arakrá sénámpon:

“Arop ankwap fi yumo te
Kwaro nánkárápámp firént warákár kip.”^e

¹¹Buk Song fekamp ankwap kar arakrá sénámpon:

“Yumo arop ankwap fi ponankor
Tokwae Karamp eran sakapria maok,
ankár ponankor apár mekamp arop fi te
maomp eran sakapanápono.”^f

¹²Tá Aisaia kumwimp karao kor arakrá sénámpon:

“Arop ankáránk Jesimp fi meknámp koropea
arop ankwap fi taokeyak naenámp.
Am fárákap te
mao koropea námwan yaewour naenámp keran
méria yépék mwanapon.”^g

¹³Nomo mériaka yépéknámp fi te Kwarén námpon. Aenámpara, ono ninik namp te, yumo Kwarén mér napara, mao yumwan yonkwae

^b 15:4 1 Ko 10:11   ^c 15:7 Mt 11:28; Hi 13:5   ^d 15:8-9 Sng 18:49; Ap 3:25-26

^e 15:10 Lo 32:43   ^f 15:11 Sng 117:1   ^g 15:12 Ais 11:10

porokwe ntia warákár sánk nánko, yiráp ninik mek top-pwarámpá yakano. Tá Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek yumo Kwaro sérinámp ankank kwapwe korop naenámp ke yépékrá yakáp napo, am támao kor yiráp ninik mek tokwae kari yakano.^h

Polo térenámp fi kor ninikan sénámp kar

¹⁴Onomp kémpiyae tárápu, yumo te kápae kare por aropomprá yaewour i konap ninik te yiráp ninik mek top-pwarámpéyak námp wae mér kare nampon. Tá yumo ponankor nkwakwe make mér kwapwe napara, yumo te ankákárank fwap nonopok, kwapwe kare ninik sámpenkria yaewour mwanap pwi napon. ¹⁵Yumo tak napantá maok, yiráp por ankwap kar kumwi namp te, kar kárákáre tae morokan maok, ono am kar kumwi naeria te apáp mono. Yiráp ninik yaewour nánko, yumo kor am kar warko ninik mwanapon. Am te apaerianápe, Kwar námoku onan ninikia ¹⁶Krais Jisasomp tére arop yakria ‘Ankwap fi arop ou mek téreae’rá séri námpon. Am tére fek táman ono Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápria pris niampi yakrá, ankwap fi arop Kwaronámpok éréképá koropá párapok namp te, Kwaro warákár kare konámp ofa niampono. Tá Yiki Kor Spiritao am fárákapan yaewour nánko, Kwaromp arop fi kare yakáp mwanapon.ⁱ

¹⁷Aenamp te ono Jisas Kraisént yakriaka Kwaromp tére namp táman warákár nampon. ¹⁸⁻¹⁹Ono te ankwapao tére napan sér mono. Ono te Kraiso onomp yae kor fek tére námpan saráp sénae rae: Mao te ono farákápnamp kar yaewourria, onomp yae kor fek kwapwe kare tére námpon. Tá mao onan ourour sáp nánko, Yiki Kor Spiritao kor onont tére kárákáre nánko, ono nkwakwe make kárákáre yororoí nampono. Mao am tére ponankor onan tak námp te, ono ankwap fi aropan ‘Kwaromp karwaok tukupenk’ ria yaewouraeria ninámpon. Ono Kraisomp Kwapwe Kare Kar ponankor farákáp namp te Jerusalem meknámpia farákáprá akwapea Provins Ilirikum mekmwaekamp taun mekmwaek farákáp nampon.^j ²⁰Ono Kwapwe Kare Kar farákáp naeria warákár namp máte, ankwap apárokamp arop oukoumwan Kraisomp e mér mo nap mek akwapá farákáp nanampon. Ono te arop ankwapaomékir kar farákáp tenánko, am mek warko ono akwapea farákáp te mono.^k ²¹Ono ninik namp te Kwaromp Buk fekamp karao sénámpnám maknám:

“Arop ankwapao oukoumwan am kar farákáp napo wa moi nap te, man nke mwanapon.

Tá arop fárákáp wokwaek maomp kar wa moiap te mao fwap mér kar mwanapon.”^l

^h 15:13 Ro 14:17 ⁱ 15:15-16 Ro 1:5 ^j 15:18-19 2 Ko 3:5; Ap 19:11-12

^k 15:20 2 Ko 10:15-16 ^l 15:21 Ais 52:15

Pol Rom mek akwapá nkea pwarará, Spen mek akwap naeria nimp kar

²²⁻²³ Ono te ankár yumonapok korop naeria ninikrá yárák nampao maok, onan má tére máte tokwae karara, oukoumwan táman térerá yárákria tamak yumonapok korop mo nampon. Aeno oukoumwan te ono maomwaekamp tére te wae pwar nampon. Kápae kare yopwar fek ono yumwan nke nae karrá yak konampon. ²⁴ Ae namp kwamp Spen mek akwapnamp ke fek te, manénkir te yumwan koropá nkea akwap nanampon. Ono yumwan nkea warákárria, ankwap yinink yunk fek yumont yakea nanko, wakmwaek yumo onan yaewourria mwaeak kérép mwanapon.^m

²⁵ Aeno oukoumwan te Jerusalem mekmékir akwapea am mek yakápnap Kwaromp arop fárákapan yaewour nae. ²⁶ Ae naeria provins Masedonia ntiaka Akaia mekamp Kristen fákáre mani ti-sáp napo, sámpea Jerusalem mek Kwaromp firáp arop fákáre ankank mo napan sankoropá nénk nanampon.ⁿ ²⁷ Kare, am anánk fi arop te kwapwe kare ninikria am taki napan maok, am firao kor Jerusalem mek nopok Judamp pourouampor yaewourrá mani nénk mwanap yak námpon. Am te apae riteanápe, Juda firaomékir ankwap fi aropan spiritan yaewournámp ankank nénkapon. ²⁸ Aenámpara, onomp ninik te máná kwapwe kare ankank Jerusalem mekamp aropan nénkea, am tére namp wae pwar nánko maok, Spen mek akwapnámp mwae-páraok akwapria, yumwanmékir nkea pwarará akwap nanampon. ²⁹ Ono wae mér nampon, ono yumonapok korop nanko te, Kraisomp ourour onan top-koupouri yak nánko yumonapok korop nanampon.^o

³⁰ Kémpiyae tárápu, yumo nomp Jisas Krais Tokwae Karan ninikria, Yiki Kor Spiritaon nomwan nounouroup konap ninik ti-sáp námpara, ono yumwan kárákáre fek sénampon: Yumo te ankár onont tére kárákárerá Kwaro onan yaewour naenámpan kar toropwap kipo. ³¹ Yumo Kwarén sénapo, kar ták-sir i konap Judia mekamp arop onan mwaria napo kor, Kwaro onan nánánkária sámpá yak nánko, fwap yak nanampon. Aeria maok, yumo ono Jerusalem mekamp Kristen fákáreran yaewourriaka am mani nénk nanamp tére warákár mwanapan kar toropwap kipo.^p ³² Aenapo maok, Kwaro takaerianánko te, ono yumwan koropá nkeria, warákár karia, yumont anepér kánanke sámpria, warko kárákáre sámp nanampono. ³³ Ono ninik namp te, Kwar te nomo yonkwae porokwe sámp konámp fi korara, mao fwap yumont yakanoria nampon. Kare tak naenámpon.

Kápae kare aropan ‘Gude’rá sérimp kar

16 ¹⁻² Yumo nomp antáp Fibi taun Senkria mekampao korop naenámp te, yumo Kwar Tokwaeran ninikria maok, Fibin

^m 15:22-24 Ap 19:21   ⁿ 15:26 2 Ko 8:1-2; 9:2   ^o 15:29 Ro 1:11   ^p 15:30-31 Kl 4:3; 2 Te 3:1-2

warámpea napo, yumont yak naenámpo. Mao te Senkria mekamp sios mek yae-párák kare téreria onan kor yaewour kwapwe námpon. Yumo kor mao apae ankank moian nkea man fwapia yaewour kipo.

³Yumo onomp ‘Gude’ má Akwila ntiá Prisila anánkwapan sér kipo. Yino énéki Kraís Jisasomp tére námpon. ⁴Onan yaewouria, yino fwap sumpwi nenemprá ninikepara, ono saráp am anánkwapan ‘Aesio’rá sér mono. Sios ponankor ankwap némpoukampo kor am anánkwapan ‘Aesio’rá sér i konapon.^q ⁵Yumo te ono ‘Gude’rá sénamp kar má am anánkwapamp nap mek koupoukour konap sios fákáreran sér kipo.

Yumo Epainetusén ono ‘Gude’ namp má sér kipo. Mao te yinoku mént kar i konempono. Oukoumwán Esia mekamp arop Kristen moapo manénkir Kristenimpon.^r

⁶Yumo ono Marian ‘Gude’rá sénamp má sér kipo. Mao kor yumwan yaewourrá térea wae námpon.

⁷Tá ankwap taknám yumó Andronikus ntiaka Juniasén ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo. Am arop yawor te yinoku ankáránkamp fi ara, yino énéki kalabus mek yakápámpono. Ono Kristen moamp fek manénkir Kristenia, aposel fákáre ou mek tére kwapwe nepara, kápae kare arop man mér napon.

⁸Yumo Ampliatúsén ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo. Mao te Tokwae Karamp ninik fek yinoku mént kar i konempon.

⁹Yumo Urbanusén kor ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo. Mao te nomo Kraísomp ankáránkamp tére konámpon. Aeriaka Stakisén kor ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo. Mao te yinoku mént kar i konempon.

¹⁰Yumo Apelisén ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo. Mao te Kristen yáraknám e kwapwerápon. Yumo Aristobulusomp nap mek yakápnap arop fákáreran ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo.

¹¹Yumo ono Herodionén ‘Gude’rá sénamp máte yinoku ankáránkamp fi támaono, man sér kip. Aeria maok, Jisas Tokwaeramp arop fákáre Narsisusomp nap mek yakáp napan ono ‘Gude’rá sénamp má sér kip.

¹²Yumo ono Trifina ntiaka Trifosan ‘Gude’rá sénamp má sér kipo. Am yupuyar te Kwar Tokwaeramp yae-párák kare tére kárákáre konepono.

Tá ankwap yupu Persisén ono ‘Gude’ namp má sér kipo. Mao te onomp nouroup karenono. Mao te Kwar Tokwaeramp térea wae námpon.

¹³Yumo Rufusén ono ‘Gude’rá sénamp má sér kip. Mao te Kristen arop yae-párák kare kárákáre kwapwenon. Aeria maok, maomp éntupwaro kor takeno. Mao te onan kor náráp táráp kare niamp yaewour i konámpon.^s

¹⁴Yumo Asinkritis, Flegon, Hermes, Patrobas ntiá Hermas, tá am fárákapént yakápnap arop makia man ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo.

^q 16:3-4 Ap 18:2,26   ^r 16:5 1 Ko 16:19   ^s 16:13 Mk 15:21

¹⁵Tá ankwap Filologus ntiaka Julia, tá Nereus ntiaka maomp antáp, tá Olimpás, makia maok, Kwaromp arop fákáre énéni am fek yakáp nap ponankor ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo.

¹⁶Nomo Kwaromp kouramp aropamp ninik fek yumo ponankor ankákárank nonopok yae koukoupwiyak kipo. Kraisomp sios mekamp arop ponankor yumwan ‘Gude’rá sénapon.^t

Arop ankwap fárakapao siosén ankwap ninik kwatae sánknáp kar

¹⁷Kémpiyae tárápu, ono yumwan kárakáre fek sér rae: Yumo ankár arop fárakap yumo wawiap karan ták-sirirá, nkwakwe make kar sérarrá siosén pipirikir párapop konap arop fárakapan te mér kar kipo. Taknap ninik támao sios mekamp kouramp aropamp mér nap pwararea kwatae akwap konámpono. Taknap aropamp wonae fik tukup kwapono, panek yakáp kipo.^u

¹⁸Am fárakap te nomp Tokwae Kar Kraisomp térean tére mono. Am taknap arop fárakap te námokuráp pouroukamp ninikaok paokopria maok, arop kwatae ninik nti kwapwe kare ninik fwapia mér monap aropamp woupwi mamokor naenámp kar poupwékáprá, kar porokwerá sérar i konapono.^v

¹⁹Yumo Kwaromp karwaok paokop i konap te, ponankor arop yumo tak i konap ninik wae wawi naponno. Aenapantá, ono yumwan am táman warákár nampono. Aeno onomp ninik te, yumo ankár kwapwe kare ninikan mér kareria, kwatae ninikan te épépérép kar kipria nampon.^w ²⁰Kwar te nomo yonkwae porokwe sámp konámp fi korao Satanén pumpuri anámpea yiráp yae ankore mek pwate nánko yak naenámp ke te wae wonae fik námpono.

Ono ninik namp te, nomp Tokwae Kar Jisaso yumwan námoku ninikria yumont yakria yaewouranoria nampon.

Arop ankwap fárakap Rom mek ‘Gude’rá sériap kar

²¹Yino ankárankamp tére konemp Timoti yumwan mao ‘Gude’rá sénámpon. Tá Lusius ntiaka Jeson, tá Sosipater yino ankárankamp fi, mao yumwan ‘Gude’rá sénapon.^x

²²Ono Tertiuso, Polo onan ‘Kumwiae’rá sénánko, má pas má kumwi nampao, Tokwae Karamp e fek yumwan ‘Gude’rá sér rae.

²³Gaius yumwan ‘Gude’rá sénámpon. Mao te onan náráp nap mek yae-párák taokeyakria maok, sios mekamp ponankor kouramp aropan kor taokeyak konámpon. Erastus te taun mek gavmanomp mani poukwap konámp arop, tá nomp ankwapnáp Kwartus, am arop yaworao yumwan ‘Gude’rá sénepon.^y

²⁴Ono ninik namp te, nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso námoku ninikria yumwan ponankor yaewouranoria nampon. Kare tak naenámp.

^t 16:16 1 Ko 16:20; 1 Pi 5:14   ^u 16:17 Ta 3:9-10   ^v 16:18 Fl 3:19; 2 Pi 2:3   ^w 16:19 Ro 1:8

^x 16:21 Ap 16:1-2   ^y 16:23 1 Ko 1:14

Polo kar pwar naeria Kwarén 'Aesio'rá sénámp kar

²⁵Kar ono farákáp konámp te Jisas Kraisoinámp Kwapwe Kare Karono. Am fek táman Kwaro yumwan kárákáre sánk nánko, mér kárákárerá yakáp mwanapon. Am Kwapwe Kare Kar te wokwaek kar mek wouroumpeyakámpan maok, ²⁶oukoumwan te yaká yak konámp Kwaro wokwaek kar profetén séránko, kumwiakap kar mek wouroumpeyakámpan yino érik farákáp námpon. Aenánko maok, ponankor fi arop am mek wouroumpeyaknám kar táman wae méria, Kwaro warákárnám ninikaok paokop mwanapon.^z ²⁷Am Kwar mao ankáránkampao saráp yonkwae kour kare námpon. Nomo ankár mao Jisas Kraisomp yae kor fek térenámp ankank táman ninikria nomo ankár maomp e sakap saráp yakáp mwaro. Kare tak mwaro.^a

---

^z 16:25-26 Kl 1:25-26   ^a 16:27 1 Ti 1:17